

XVIII. ve XIX. yüzyılda Göynük'te Fiyatlar

Yard.Doç.Dr. Zeynel ÖZLÜ*

Özet: Göynük'te 18. yüzyılın ikinci yarısı ile 19. yüzyıl sonları arasındaki 123 yıllık dönemde (1749-1872) fiyatlar, genelde olağanüstü yükselme kaydetmiştir. 19. asırda Anadolu'nun diğer kentlerinde olduğu gibi halkı çok fazla etkileyen salyane adı verilen vergilerin sıklığı, İstanbul'un zaman zaman bölgeden koyun, tavuk gibi isteklerde bulunması, sürekli olarak devam eden savaşlar ve bölgede meydana gelen eşkiyalık olaylarının doğal bir sonucu olarak halkın alım gücü zayıflamıştır.

Anahtar Kelimeler: Bolu, Göynük, 19. yüzyıl, 18. yüzyıl, enflasyon, fiyat, tereke, narh

A) Giriş

Vesikalarda Taraklı Göynük¹ ve Torbalı Göynük adları ile ifade edilen kent, Osmanlı yol sistemi içerisinde Anadolu orta kolundan ayrılan tali yollardan birisi üzerinde kurulmuştur. (Halaçoğlu 2002: 85) Osman Gazi döneminde, 1291'de Göynük de alınmış ve bölgede özellikle göçebeler için elverişli sulak, otlak veya yayla sahası oluşturulmuştur. (Çabuk 1989: 20, Oğuzoğlu 2000: 99, Şimşirgil 2002: 102) 1330'lu yıllarda Süleyman Paşa bölgedeki hakimiyeti daha da perçinleştirmiştir. (Çapar 1998: 15-23) Kente 1331 yılı kış ayında İbni Batuta gelmiş ve kentle ilgili olarak, kentin Türklerin elinde bulunduğu kaydını düşmüştür. (Konukçu 1964: 29) Göynük kenti, Evliya Çelebi tarafından burada bulunan Akşemseddin Türbesi'ne istinaden Türbeli Göynük adıyla da adlandırılmıştır. Çelebi, kentin iki tarafının kayalık, dağlık ve bağlarla çevrili olduğunu, 8 mahalleden meydana geldiğini, kentte 75 dükkan bulunduğunu ve bu dükkanların çoğunun at çulu ve torba yaptığını ve bu nedenle de kente Torbalı Göylük adının da verildiğini söylemiştir. (Zillioğlu 737, 738) Kent, XVI. yüzyılda Hüdavendigâr Sancağı içerisinde bulunan 30 kadar kazadan birisidir. (İnalcık 1992: 449) 1692'den sonra voyvodalık ile yönetilmiş olan kent, II. Mahmut döneminde 1811'de, Bolu Voyvodalığı kaldırılıp, yerine Bolu-Viranşehir Sancakları adıyla bir mutasarrıflık kurulunca, Bolu'ya bağlanmıştır. 1865'te Bolu Sancağı Kastamonu'ya bağlanmış, Göynük'te Bolu Mutasarrıflığı'na bağlı bir kaza durumuna getirilmiştir. (Yurt Ansiklopedisi 1982: 1462, 1463, 1472) Meşrutiyet'in ilan-

* Düzce Üniversitesi, Düzce Meslek Yüksekokulu / DÜZCE
zeynelozlu@hotmail.com; zeynelozlu@gmail.com

dan sonra, Bolu müstakil livalar sırasına geçmiş ve merkez kazadan başka 8 kazayı ihtiva etmiştir. Bunlardan biri de Göynük'tür. 1336 seney-i maliyesinde ise yapılan yeni bir düzenleme ile Bolu Livası Göynük dahil beş kazaya düşmüştür. (Duman 1999: 88) Göynük'ün yaklaşık nüfusu, tapu tahrir defterlerine göre 1487'de 1417 kişi, 1530'da 1384 kişi, (Altunan 2002: 76) 1573'te ise 1904 kişi² (Barkan vd. 1988: 507) olarak tespit edilmiştir. Nüfus, 1870 Vilayet Salnamesi'ne göre 11605, 1878 Kastamonu Salnamesine göre 33000, 1893 nüfus sayımına göre ise 16150'dir.. (Yurt Ansiklopedisi 1982: 1462, 1463, 1472) Fiziki açıdan dağlık ve tepelik araziye içine alan ve sert bir iklimi olan Göynük, orman bakımından oldukça zengindir.16. yy'da çevre kentlerin kereste ihtiyaçlarının karşılandığı yerler arasındadır. Ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanan Göynük aynı zamanda safran üretimi ve ticaretinin de yaygın olduğu bir bölgedir. (Altunan 2002: 70)

Bu çalışmada araştırma konumuzu teşkil eden fiyatları daha objektif değerlendirebilmek için 1741-1889 (1154-1307) yılları arasını kapsayan dokuz Göynük Kadı Sicilinde bulunan narh ve tereke kayıtları ayrıntılı olarak incelenmiş, maddi varlıkların fiyatlarından hareketle, halkın ekonomik seviyesi ve alım gücü fiyatlar çerçevesinde değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Fiyatlar, narhlardaki veriler sınırlı olduğu için tereke defterlerindeki veriler ile birlikte değerlendirilmiştir. Göynük kentine ait analiz etmeye çalıştığımız 249 tereke kaydının 247'si Müslim, 2'si ise gayri Müslimlere aittir. Tereke sahiplerinden 9'u Göynük'te misafir olarak bulunmaktadır. Tereke sahiplerinin çoğunluğu (190 kişi) köylerde yaşamaktadır.³

Osmanlı parasının esasını başlangıçta gümüş akçe teşkil ederken, akçe iç ve dış mali cereyanların etkisiyle zaman içinde devalüasyona uğrayarak yerini kuruş ve kuruşun 1 / 40'ı olan paraya bırakmıştır.⁴ Devlet birçok tedbir almasına rağmen XIX. yüzyılda para sürekli olarak değer kaybetmiştir.⁵ Böylece XIX. yüzyıl başlarında, Osmanlı tarihinin en hızlı taşışış⁶ ve enflasyon dönemi yaşanmıştır. Nitekim taşışışler uzun vadede fiyat artışlarının en önemli nedeni olup, en hızlı fiyat artışları, en hızlı taşışış dönemlerinde ortaya çıkmıştır. (Pamuk 2003: 245) XIX. yüzyılda daha çok büyük ticari işlemlerde kullanılan yerli ve yabancı altın paralar da tedavüdedir. Nihayet devlet mali bunalımın etkisiyle 1840'ta ilk defa para yerine geçen kağıt para olan kaimeleleri basmıştır. 1840 yılına kadar, tedavülde olan kuruş ve altınlar, 1840 Tashih-i Ayar Fermanıyla yerini mecidiye altın ve gümüş paraya bırakmıştır. (Öztürk M. 1989: 797, 798; Öztürk M. 2002: 802-822, Çakır 2001: 83,84) XIX. yüzyılın ilk yarısına kadar kuruş 12,8 gramdan 1,224 grama düşerek % 90,43 oranında, para ise 0, 306 gramdan 0,153 grama düşerek % 50 oranında değer kaybına uğramıştır. (Öztürk M. 1989: 798) Tespit edebildiğimiz kadarıyla vesikalarda Darbhane-i Amire altın paraların değerlerini şu şekilde

belirlemiştir: 1 adet fındık altını 17,5 kırat⁷ 0,5 buğday, 1 adet İstanbul zincirlisi 17,5 kırat 0,5 buğday, 1 adet zer-i mahtub 13 kırat 1 buğday, 1 adet Mısır zincirlisi 17,5 kırat 0,5 buğday, 1 adet Mısır tuğralısı 17 kırat 1 buğday, 1 adet yıldız altını 17,5 kırat 1 buğday ve 1 adet Macar altını 17,5 kırat 0,5 buğdaydır. (11 Eylül 1763)⁸ 1774 yılında 1 adet mahtub altın 0,23 kuruşa,⁹ 1869 yılında 1 adet 23'lük sandıklı altın 16,3 kuruşa,¹⁰ 1867 yılında 1 adet beyaz mecediye¹¹ 22 kuruşa¹² tekabül etmektedir.¹³ Görüldüğü gibi Tashih-i ayar fermanından sonra beyaz mecediyeye (gümüş mecediye) devlet tarafından 20 kuruş değer biçilmesine karşın (Tekin 2000: 174, Tarlan 1992: 85) piyasada bu değer 22 kuruş gözükmektedir.

B) Narh Fiyatları

18. yüzyıl sonları ile 19. yüzyılın ilk yarısında özellikle de 1826'dan sonra Anadolu'da fiyatlar hızla yükselmiştir. (Öztürk M. 1992: 189) Fiyatlar mal arzına ve talebine bağlı olarak değişir. Genel veya bölgesel kıtlık, afetler, savaş ve seferberlik halleri fiyatları artıran önemli etkenlerdendir.. (Sahillioğlu 1967: 36) Nitekim, savaşın zirai ve sinai üretimin yoğunlaştığı Mart – Kasım aylarına münhasır mevsimlik bir faaliyet olduğu dönemde, cepheye giden her askerle üretim biraz daha azalırken, tüketim ise biraz daha artış göstermiştir. (Genç 2003a: 221) Fiyatları etkileyen belli başlı faktörler şunlardır: İktisadi zaruretlar (genel konjonktür, para hacmi, sikke tashihleri), devletin ekonomik anlayışı ve uygulamaları (narh, miri mübayaa, tekelci zümreler, gümrük rejiminin etkileri), siyasi ve sosyal olayların tesiri (savaş, ambargo ve abluka, kaçakçılık, ihtikar, nüfus artışları), tabii afetler (salgın hastalıklar, kıtlık ve şiddetli yağışlar-kışlar)dır. (Öztürk M. 1996: 221-239)¹⁴ Temel ihtiyaç maddeleri başta olmak üzere ihtiyaç maddelerinin uygun fiyatlarla sağlanması yönetimin başlıca amaçlarından birisidir. Bu amaçla Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın sonlarına kadar ihtiyaç maddelerinde fiyat kontrolü olarak da ifade edebileceğimiz narh uygulamasına devam edilmiştir. (Çadircı 1997: 126) Narh fiyatları, devletin resmi fiyatlarıdır. Bu fiyatlar resmi makamlar tarafından empoze edilen fiyatlar değildir. Cari fiyatlardır. (Öztürk M. 1991: 100) Narh uygulaması, İstanbul'un fethi ile başlayıp, 1860'lı yılların ertesine kadar sürmüştür. Narhlar Osmanlı Devleti'nde olağan ve olağan üstü haller olmak üzere genelde iki şekilde uygulama alanı bulmuştur. Olağan durumda narhlar, bahar ayında ilk kuzu kesimi yapılacağı günden (Rûz-ı Hızır) birkaç gün önce ete narh konması, ilk ve sonbaharda süt ve süt mamullerinin ayarlanması, mevsimlere göre hububat fiyatlarının belirlenmesi ve Şaban ayında fiyatların ayarlanması şeklinde uygulanmıştır. (Öztürk T. 2002: 862-868) Uygulamada narh koyma, tescil etme veya kayıt etme kadiya bırakılmıştır. Ancak kadı çoğu kez esnafın oy birliği ile kabul ettiği fiyatı sadece onaylamakla yetinmiştir. (Sahillioğlu, 1967: 38) Belirlenen fiyatlardan alışverişin

yapılmasının kontrolü kadı ile beraber ihtisab ağalarının da görevleri arasındadır. (Sarıcaoğlu 2001: 92) Kadıların narh işleriyle alakaları 1273'te kesilmiştir. (Cebeci 1987: 175) Resmi makamlar narhın korunmasını sıkı bir şekilde kontrol etmesine rağmen resmi fiyatların dışında serbest veya karaborsa fiyatları da vardır. Fakat bu resmi fiyatların geçerli olmadığı veya güvenilmez olduğu anlamına gelmez. Bu bağlamda kadı sicilleri, sürekli, hareketli ve sistemli olduklarından, fiyatların daimi olarak izlenmesinde çok önemli rol oynamışlardır. (Öztürk M. 1991: 100) Mesela hububat fiyatlarının seyrini, o günün rayiç fiyatlarının yansıdığı tereke defterlerinden izlemek daha isabetlidir. Çünkü buğday ve arpanın iki türlü fiyatı olduğu gözükmektedir. Birisi devletin belirlediği "mübayaa fiyatı", diğeri ise halk arasında geçerli olan piyasa fiyatıdır. (Öztürk M. 1989: 802) Piyasada bir malın fiyatı, o malın arz talebini eşit kılan bir seviyede oluşur. Çeşitli fiyatlar karşısında arz edilen mal miktarı ters yönlere değişmekte, fakat bir noktada denge haline gelmektedir. Bu yüzden arz ve talebin birbirine eşit olduğu zaman teşekkül eden bu fiyata denge veya piyasa fiyatı denmektedir. (Demirci 1996: 86) Narh fiyatları ile tereke fiyatları arasında büyük bir paralellik vardır. Cüzi bazı farklılıkların olması malın kalitesinden veya terekeyi yazan katibin kalite ve fiyat anlayışından kaynaklanmaktadır. (Öztürk M. 2002: 848) Nitekim tereke listelerinde geçen mallar bilirkişiler veya dellallar¹⁵ vasıtasıyla değerlendirme işine tabi tutulmuşlardır. (Oğuzoğlu 1985: 1; Bizirlik 2002: 731; Yılmaz 1992: 192) Her ürün ve malın fiyatı ayrı ayrı belirlenmiş ve kadı sicillerine yazılmıştır. Malların fiyatı nitelik ve niceliğine göre değişmektedir. (Çadırcı 1997: 126)

1) Zaruri Tüketim Maddeleri

Tablo 1: Zaruri Tüketim Maddeleri ¹⁶ (kıyye-akçe)

Zaruri Tüketim Maddeleri	Kasım 1749 ¹⁷	Kasım 1752 ¹⁸	Şubat 1761 ¹⁹	Mart 1761 ²⁰	Mayıs 1785 ²¹	Haziran 1786 ²²	Ağustos 1787 ²³	Haziran 1788 ²⁴
Mısır Pirinci	18	17	16					
Beypazarı Pirinci	15	15						
Savır Pirinç			15	15	10	9		12
Revgânı Sade	66	42	66	66	24	32	24	30
Revgânı Şerğiye	44	43						
Revgânı Şerğiye ²⁵		39						
Şir Revgân			54	50				
Asel	42			22			24	
Asel-i Halis			54	42				
Asel-i İslambul			52	27				
Bestil			2	3				
Bestil ²⁶				2				
Mum	45	50		48	24	24	24	24
Taşra Mum					5			
Şem-İ Revgân			50					
Zeyt Yağı	36	42	48					
Zeyt Yağı (Taşra)		40	45					
Revgânı Susam				24	24			
Sabun		42	48	45			28	
Sabun ²⁷		3						
Peynir		36	20	36	8	10	16	10 ²⁸
Zeytin				18				
Tuz	4	4	4	4	2	5	2	2
Tuz ²⁹		1				() akçe		
Taşra Tuz							5	5
Biber ³⁰				3				
Kil ³¹		3	3	3				
Kil ³²		2	3	2				
İncir				16				
Rezzâkı Üzüm ³³				() meblağ ³⁴				
Beylerce Üzüm				14				
Beylerce Üzüm ³⁵				11				
İzmir Siyahı				17				
Leblebi				18				
Leblebi ³⁶				15				
Nohut							3	

Tablo incelendiğinde çoğu zaruri tüketim maddesinde Kasım, Şubat ve Mart ayları narhlarının Mayıs, Haziran ve Ağustos narhlarına göre daha yüksek olduğu görülecektir.

Göynük Pazarı'nda Mısır, Beypazarı ve diğer türler olmak üzere 3 tür pirinç satılmaktadır. Pirinç fiyatları 9-18 akçe arasında değişmekte olup, en pahalı pirinç türü Mısır pirincidir. Evliya Çelebi'nin bağlarla çevrili olduğunu belirttiği Göynük'ün meşhur bağlarında ise Rezzâki, Beylerce ve İzmir siyahı olmak üzere 3 tür üzüm yetişmektedir. Bunlardan en pahalısı İzmir siyahı 17 akçe, Beylerce 14 ve Beylerce'nin taşradan geleni ise 11 akçedir. Göynük'te balın da halis, İstanbul ve diğer türler olmak üzere 3 türü karşımıza çıkmaktadır. Bal fiyatları 22-54 akçe arasında seyretmiştir. Zaruri tüketim maddelerinde dikkati çeken önemli bir nokta, aynı ürünün taşra veya mahalleden geleni ile merkezde olanı arasındaki fiyat farklılığıdır. Revgân-ı şerğiyeye 43-44 akçe değer biçilirken, taşra orijinli olanına 39 akçe, zeyt yağına 36-48 akçe değer biçilirken taşradan gelenine 40-45 akçe arası değer biçilmiştir. Muma 24-50 akçe arası değer biçilmiştir. Mum fiyatları kış aylarında ve bahar başlangıcında 45-50 akçe iken, yaz döneminde sabit bir şekilde 24 akçe olarak seyretmiştir. Anlaşılan kış aylarında gecelerin uzun olması, mum fiyatlarını % 100'e yakın artırmıştır. Taşradan gelen muma ise 5 akçe değer biçilmiştir. Göynük'te halk temizlik malzemesi olarak kil ve sabun kullanmaktadır. 1 kıyye 500 dirhem kile 3 akçe, kilin taşra orijinli olanına ise 2-3 akçe değer biçilmiştir. Sabun fiyatlarında yaz ve kış fiyatları arasında minimum 14 akçe fark olması gerçekten dikkate değer bir unsurdur. Bununla beraber 3 Kasım 1749'da 1 kıyye asel için 42 akçe³⁷ değer biçilirken 15 Nisan 1870'de 1 kıyye asele 10,7 kuruş değer biçilmiştir.³⁸ 3 Kasım 1749'da 1 kıyye revgânı sade 66 akçe iken 1788 yılına kadar zaman zaman küçük miktarlarda düşmüş ve yükselmiştir. 1871'de ise 12 kuruş yükselmiştir.³⁹ Narha büyük önem verilmesine ve sıkı kontroller yapılmasına hatta esnaftan narh kurallarına uyacağına ilişkin zaman zaman taahhütler alınmasına rağmen fiyatların başıboş seyrettiği de olmuştur. (Kütükoğlu, 1999: 564) Bunun önemli bir nedeni ekmek, et vs. gıda maddeleri başta olmak üzere tüketim maddelerinin çoğu için belirlenen narhlarda esnafa ortalama % 10 kar haddi tanınmasıdır. Piyasa faiz haddinin % 15-20'nin üzerinde olduğu bir ekonomide, yıllık enflasyonun bazen % 5'i geçtiği durumlarda, narha aykırı tutumların çoğalmasını önlemek kolay değildir. (Genç 2003b: 298, 299) Mesele 1 kıyye peynire piyasada 1753'te 156 ile 240 akçe arası fiyat biçilmiştir.⁴⁰ Oysa peynirin fiyatı 1752-1761 yılı kış narhlarında 20-36 akçe, 1785-1788 yılı yaz narhlarında ise 20-36 akçe arasıdır. Devlet piyasaya müdahale etmesine rağmen aynı ürünün piyasada bu kadar yüksek fiyata satılması, peynirin karaborsaya düştüğünü akla getirmektedir.

Görüldüğü gibi yüzyıl sonlarına doğru fiyatlar bal ve sade yağ fiyatlarında görüleceği üzere olağanüstü yükseliş kaydetmiştir. Aynı ürünün kent merkezinden gelmesi, veya taşra orijinli olması, mevsimin yaz veya kış olması, fiyatları etkilemiş ve ürünün taşra orijinli olması ve mevsimin yaz olması fiyatları aşağıya çekmiştir.

2) Ekmek Fiyatları

3 Kasım 1749'da 80 dirhem hubz (ekmek)1 akçe, 70 dirhem çörek 1 akçe ve 200 dirhem taşradan gelen hubz ise 1 akçedir.⁴¹ 12 Kasım 1752'de 110 dirhem hubz (çarşıda) 1 akçe, 120 dirhem hubz (taşrada) 1 akçe, 90 dirhem çörek (çarşıda) 1 akçedir.⁴² Habbazlara (Ekmekçiler) verilen narhlarda bazen habbazların isimleri de narhla beraber kaydedilmiştir. 10 Mart 1761'de habbazan Seyyid Hasan Beşe 4 akçe, Ahmet beşe 100 dirhem ekmek için 1 akçeye taahhüt etmişlerdir.⁴³ 5 Ağustos 1760'da dönemin habbazları Seyyid Hasan Beşe, Ahmet Beşe ve zimmilerdir. Kıyye hubz 50 akçe ve her akçeye 80 dirhemdir. Çörek her akçeye 70 dirhem, simid her akçeye 60 dirhem ve kâhî 30 dirhemdir.⁴⁴ 25 Haziran 1769'da Habbazan Seyyid Hasan beşe, Ahmet Beşe ve diğer habbaz 70 dirhem (ekmek için) 1 akçeye taahhütte bulunmuşlardır.⁴⁵ 29 Mayıs 1785'te 120 dirhem etmek 1 akçe, 150 dirhem taşra ekmeği ise 1 akçedir.⁴⁶ 12 Haziran 1786'da 200 dirhem etmek ve taşra etmeği 1'er akçedir.⁴⁷ 19 Ağustos 1787'de 171 dirhem etmek 1 akçe, 1 kıyye taşra etmeği 2 akçedir.⁴⁸ Görüldüğü gibi 1749-1787 yılları arasında ekmeklerin gramajları zaman zaman değişmiş ve buna bağlı olarak fiyatlarda yükselmiştir. Göynük'te bulunan ekmekçiler ekmeği 70 ile 171 dirhem arasında değişen gramajlarda yapmışlardır. 1785 ve 87 yıllarında ekmeğin dirhemi 120 ve 171 dirheme kadar yükselmiştir. Olasılıkla bunun nedeni az önce belirttiğimiz gibi bu yıllarda halkın üzerine düşen ağır vergiler ve Rus tehdidi nedeniyle devletin insanların temel gıda maddesi olan ekmeği karaborsaya düşürmek istememesinden kaynaklanmış olmalıdır. Dikkat edilecek olursa aynı dönemde et fiyatları yüksek seyretmiştir. İnsanların et yemediği zaman, ekmek yemediği zamanki kadar sıkıntıya düşmeyeceği muhakkaktır. Taşra ekmeği 120 dirhem ve 1 kıyye (400 veya 500 dirhem) arasında çöreğin gramajı ise 70 ve 90 dirhem olarak seyretmiştir.

3)Et Fiyatları

Tablo 2: Et Fiyatları (kıyye-akçe)

Etin türü	Kasım 1749 ⁴⁹	Mayıs 1753 ⁵⁰	Şubat 1761 ⁵¹	Mart 1761 ⁵²	Şubat 1762 ⁵³	Temmuz 1764 ⁵⁴	Temmuz 1769 ⁵⁵	Mayıs 1785 ⁵⁶	Haziran 1786 ⁵⁷	Ağustos 1787 ⁵⁸
İnek eti	15	6	-	-	15 ⁵⁹	9-18	-	3	3	3
Sığır eti			9-15				15	-		
Koyun eti	15	18	18-21	18-21	18	18	18	8	8	8
Kuzu eti							21			
Keçi eti	12	15	18	15-18	15	15	15	7	7	7
Kuyruk	-	-	36		-	-	-			16
İçyağı				36						40
Halis iç yağı			39							

Et fiyatlarının oluşmasında en önemli unsur kesimlik hayvan fiyatlarıdır. (İpek 2000: 107) Tabloda görüleceği üzere et türleri içerisinde en fazla koyun ve keçi eti için fiyat belirlenmiştir. Bunun nedeni olasılıkla halkın bu etlere rağbet etmesi nedeniyle olası karaborsa fiyatların önüne geçmektir. 1749-1769 yılları arasında koyun ve keçi etine verilen narhlar, yaz ve kış aylarında genelde yüksek seyretmiştir. Koyun etine 15-21 akçe arası (çoğunlukla 18 akçe), keçi etine 12-18 akçe arası (çoğunlukla 15 akçe), 1785-86-87 yılları yaz aylarında ise koyun etine 8 akçe, keçi etine 7 akçe narh verilmiştir. 1785-86-87 yılı koyun ve keçi eti yaz narhları, inek eti narhına göre oldukça yüksektir.⁶⁰ Et türleri içerisinde dikkati çeken nokta, kuyruk, içyağı gibi hayvani yağların ete göre aşağı yukarı 2 kat yukarıda fiyatlar sergilemesidir. Osmanlı Devleti'nde herkes kasaplık yapamamıştır. Kasaplar, zaman zaman halkın önünde taahhütte bulunarak et eksik etmeyeceklerini ve eti belirlenen fiyat üzerinden verecekleri konusunda taahhütte bulunmuşlardır. 28 Mayıs 1753'te Veli Beşe kasaplar üzerine kasapbaşı olarak atanmıştır.⁶¹ 7 Şubat 1761'de dönemin kasapları Seyyid İbrahim beşe, Cin Ahmet beşe, Dünbüzâde Hüseyin beşedir.⁶² 10 Mart 1761'de Kasaplar Cinzade Ahmet beşe, Seyyid İbrahim beşe ve Dünbüzâde Hüseyin beşedir.⁶³ 24 Şubat 1762'de dönemin kasapları Hüseyin Ahmet Beşe (ve ortağı Osman Beşe), Hüseyin Beşe, Hüseyin Kara Mehmet, Hüseyin Osman Beşe ile Seyyid İbrahim Beşe (ve ortağı Göz oğlu Ahmet beşe) dir.⁶⁴ 1 Temmuz 1764'te Suk-u Sultani'de kasaplık yapmak üzere sicil-i mahfuza kayıt olan dükkan sahiplerinin isimleri ise şu şekildedir: Ahmet beşe bin Kara Hacı Mehmetzâde, Seyit İbrahim Beşe Memiş Ağazâde, Dünbür oğlu Hüseyin beşe, Bakkal oğlu Ali Beşe Cin Hacı Mehmet oğulları Osman (ve ortağı Kara Mehmet)dir.⁶⁵ 30 Temmuz 1764'te Seyyid Ali de Kasap olmuş ve Kasap Ahmet beşe ve Kasap İbrahim beşe yanında taahhütte bulunmuştur.⁶⁶ 25 Temmuz 1769'da kasap olarak Cin Kara oğlu Osman Beşe, Seyyid Memiş ve Vasıl oğlu Memiş'in adı kayıt altına alınmıştır.⁶⁷ 31 Mart 1786'da sene tamamına kadar her gün "lahm (et) eksik etmemek" üzere Hacı Osmanzâde Ali Ağa'nın oğlu Mehmet, Hüseyin Ağa'nın oğlu İsmail Ağa, Tünbe oğlu Memiş Ağa ve İbrahim Paşa Göynük'e koyun ve keçi kasabı olarak tayin edilmiştir. Her kim geri kalıp lahm eksik ederse 200 kuruş para cezasına çarptırılacağı kayıt altına alınmıştır.⁶⁸ Görüldüğü gibi devlet halkın et sıkıntısı çekmemesi için kasaplara halk önünde taahhüt vermiştir. Kasapların taahhütlerine bağlı kalmaması durumunda 200 kuruş para cezasına çarptırılacakları kayıt altına alınmıştır.⁶⁹

4) Ayakkabı Fiyatları

Tablo 3: Ayakkabı Fiyatları (Akçe)

Ayakkabı Çeşitleri	Kasım 1749 ⁷⁰	Kasım 1752 ⁷¹	Mart 1761 ⁷²	Şubat 1761 ⁷³
Rüzgar üstü yemeni	45	25-54	66	72
Ulu ayak yemeni	60	27-66	75	71
Ulu orta yemeni		51-18-20	51	54
Zegerdan yemeni	30			
Pabuç		18-48-39-15		
Ulu ayak pabuç	66	22-60	60	45
Rüzgar üstü pabuç	45		54	60
Ulu orta pabuç	45		45	45
Gulâmâne ⁷⁴ pabuç	18	15	15	15
6 yaş pabuç		12	12	12
Kütahya pabuç	12			
Zenne pabuç	24	2-27	27	27
Zenne pabuç (camus gönü)	30			
zenne pabuç (karasığır gönü)	24			
Küçük zenne pabuç		7-18	21	15
Ala zenne çizmesi			120	
Evsat zenne çizmesi			135	
Büyük zenne çizmesi			90	
Ulu ayak çizme	180			
Rüzgar çizme	150			
Orta ayak çizme	120			
Katırcı çizmesi		165		165
Ulu ayak katırcı çizmesi			165	
Rüzgar orta katırcı çizmesi			150	
Kesdâne		4		
Mest pabuç				

Görüldüğü gibi, ayakkabılara 1749-1761 yılları arasında Göynük'te Kasım, Şubat ve Mart aylarında fiyat verilmiştir. Olasılıkla kışın ayakkabıya olan rağbet, devleti bu tür kıy narhlarını yapmaya itmıştır. Göynük'te giyilen yemeni, pabuç ve çizme türü ayakkabılar içerisinde fiyatları ile dikkat çeken "rüzgar üstü" türlerin bulunmasıdır. Bu ifade olasılıkla, bu tür ayakkabıların ayağı yağmur, kar ve çamurdan koruyan kaliteli bir ayakkabı olması, ya da ayakkabıyı yapan ustaya izafeten verilen marka bir ayakkabı olması anlamındadır. Yemeni türleri minimum 18 akçe (ulu orta yemeni) maksimum 72 akçe (rüzgar üstü yemeni), pabuç türleri minimum 2 akçe (zenne pabuç) maksimum 60-66 akçe (rüzgar üstü pabuç ve ulu ayak pabuç), çizme türleri minimum 90 akçe (büyük zenne çizmesi) maksimum 150-165-180 akçe (rüzgar çizme, katırcı çizmesi ve ulu ayak çizme) dir. Ayrıca 12 Kasım 1752'de çizme penklime nalça için 2 sülüs, kösele nalça için 3 akçe, mıhlama nalça için 5 akçe narh verilmiştir.⁷⁵

5) Nal Fiyatları ve Hancılara Verilen Narhlar

Tablo 4: Nal Fiyatları (Akçe)

Hayvan Nalları	Kasım 1749 ⁷⁶	Kasım 1752 ⁷⁷	Mart 1761 ⁷⁸
At nalı okka	48		60
Katır nalı	30	48	36
Merkep nalı	18	20	24
Bargir nalı		42	48

1749-61 yılları arasında nal fiyatları katır nalı hariç sürekli yükseliş göstermiştir. At nalı (okka) 48 akçeden 60 akçeye, merkep (eşek) nalı 18 akçeden 20 ve 24 akçeye, bargir nalı ise 42 akçeden 48 akçeye yükselmiştir. Katır nalı ise 30, 48 ve 36 akçe olarak seyretmiştir. 3 Kasım 1749'da 4 adet at nalı ayak 40 kıymet (akçe), 1 çift mıhlama nalça 6 kıymet, 1 çift kösele nalça 3 kıymet, 1 çift zenne nalça 2 kıymet, 1 çift Kütahya nalça 1 kıymet, 1 çift katırcı çizmesi nalça ise 1 kıymettir. Aynı tarihte 1 kıymet katır torbası 30 kıymet (akçe), 1 kıymet merkep torbası 10 kıymet, 1 kıymet kebir katır çulu 9 kıymet, 1 kıymet sağır katır çulu 75 kıymet, 1 çift saman hararı 180 kıymet, 1 çift orta harar ise 150 kıymettir.⁷⁹ 10 Mart 1761'de hancılara verilen narh'ta ise halis yem saman için 6 sülüs, karışık yem saman için ise 5 sülüs değer biçilmiştir.⁸⁰

C) Tereke Fiyatları ve Servetler

Kadı, doğrudan merkezle muhatap, mahalli otoriteden bağımsız ancak çok geniş mahalli idarede yetkiye sahip kişidir. (Emecen 1998: 76) Osmanlı Devleti'nde temel idari birim kazadır. Bu birimin başında da kadı bulunmaktadır. Kadının görev yaptığı her kaza müstakil bir mahkemedir. Sancakta veya vilayette bağlı bulunduğu bir makam yoktur. (Günay 1997: 103) Nahiye ve köy dışındaki merkezler aynı zamanda birer yargı merkezi olup, her yargı merkezinde bir kadı bulunmaktadır. (Öztürk S., 1995:48) Kaza kadıları "kaza dairesi içinde, kaynağını şer'î ve örfî hukuktan alarak, padişah adına yargı gücünü kazada uygulamakta ve her türlü vesikayı, karara bağlanan konuları kadı sicili olarak adlandırdığımız defterlere kaydetmektedir. (Günay 2003: 71, 72) Kadı bulunduğu kazada yargı görevinin yanında kentte muhtesip, pazarbaşı, mimarbaşı, çöpçü başı ve esnaf kethüdasının amiridir. Bununla beraber şehrin düzen ve temizliği, narhların düzenli bir şekilde uygulanması, günlük ve haftalık pazarların düzenli bir şekilde kurulması gibi işleri kontrol etmektedir. (Taştemir 1999: 24, 25) Bu bağlamda kadılar tarafından tutulan siciller içerisinde bulunan tereke listelerinde yer alan eşyalar fiyatları ile ekonomi tarihi için önemli veriler oluşturduğu gibi isimleriyle de bölgenin folklorik unsurlarını ortaya koyması açısından büyük önem arz etmektedir. (Günay 1994: 95, 96) Halkın günlük hayatı, çarşılar, evler, örf ve adetler, mobilya ve mutfak takımları, (Özlü 2006a: 103-142) taşınmazlar, (Özlü 2006b: 88-92) hayvan cins ve miktarları, ambarlarda ve tarlalarda yetişen gıda maddeleri, ticari mallar ve bütün bu

malların tahmini veya fiili olarak tahakkuk etmiş fiyatları, yiyecek ve (Barkan 1993: 1; İncalcık 1953-54: 54; Artan 1998: 49; Öztürk S. 1995: 27; Yılmazçelik 1995: XVIII) giyecek fiyatlarını sicillerden öğrenebiliriz. (Özlu 2003: 105-158; Özlu 2006c: 207-233) Tereke fiyatları devletin temsilcileri kontrolü altında olduğu için yarı resmi fiyatlardır. Keyfi fiyatlar değildir. (Moğol 1991: 51-53) Terekedeki eşyalar arasında, resmi fiyata tabi olanlar varsa resmi fiyat üzerinden, veya eşyanın kalitesine göre resmi fiyata çok yakın bir fiyat üzerinden, resmi fiyata tabi olmayanlar ise piyasada geçerli olan değer üzerinden fiyatlandırılmıştır. (Özdemir 1998: 252) Tereke kayıtlarında görülen mallar, kişinin hayatta iken kazandığı taşınır ve taşınmaz servetinin bütününe yansımaktadır. Refah düzeyinin belirlenmesinde ölçü gelir dağılımı ise de; servet dağılımı da toplumdaki refah düzeyinin önemli bir göstergesidir. Zira gelir düzeyi ile servet arasında sıkı bir ilişki vardır. (Öztürk S. 1995: 138) Halil İncalcık, Bursa terekelerini değerlendirirken servetleri 6 gruba ayırmış ve fakir ve varlıklı sınıf olarak adlandırdığı uç miktarda servet bırakan kişilerin az bulunduğunu Bursa'da orta halliliğin egemen olduğunu belirtmiştir. (İncalcık 1953-54: 55,56)⁸¹ Yine Gaziantep'le ilgili bir çalışmada da 1081 kişinin geride bıraktığı servet miktarları esas alınarak kişilerin unvan ve meslekleri doğrultusunda servet oranları belirlenmeye çalışılmış ve 1081 kişi içerisinde 866 kişinin ferdi mal varlıklarının toplamı 0-500 kuruş arasında olduğu yani orta halliliğin egemen olduğu tespit edilmiştir.⁸² (Özlu 2004: 51,52) Göynük Kadı sicillerinde geçen servetlerin 750793, 25 kuruşu kırsal kesime, 132435,75 kuruşu ise kent merkezine aittir. Göynük'e ait terekeler genel olarak servet dağılımını şu şekilde göstermektedir: 0-100 kuruş arası 11 kişi, 100-500 kuruş arası 10 kişi, 500-1000 kuruş arası 37 kişi, 1000-5000 kuruş arası 148 kişi, 5000-10000 kuruş arası 28 kişi, 10000-20 000 kuruş arası 10 kişi ve 20000 kuruş ve üzeri servet bırakanlar içerisinde 6 kişi tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi servet birikiminin en yoğun olduğu aralık 185 kişi ile 500-5000 kuruş arasındadır.

a) Gayri Menkul Fiyatları

1) Konut / Samanhane ve Ambar Fiyatları

Göynük'te gayrimenkule dayalı mal varlıkları içerisinde kişi başına düşen miktar bakımından en yoğun olan gayrimenkul cinsini evlerin oluşturduğu gözlemlenmiştir. Toplam 897290,5 kuruşluk servet içerisinde 157169 kuruşluk bölümü konutlar, 14435,5 kuruşluk bölümü samanhane, 11219,5 kuruşluk bölümü ise ambarlar meydana getirmektedir. Göynük kentindeki evlerin niteliği ve fiyatı kır veya şehirde bulunmasına göre farklılık göstermektedir. (Özlu 2006b: 88-92)⁸³

2) Bağ ve Bahçe Fiyatları

Vesikalarda 1 dönüm bağ için 20 ile 1000 kuruş arası değer biçilmiştir. Muhtemelen bu fiyat, bağın niteliği veya bulunduğu konum ile ilgilidir. Nitekim 1 dönüm bağ için Ketütar'da 450, Curlan'da 300 (bu mevki ile ilgili iki ayrı veride de aynı değer biçilmiştir.), yol işrakında 20 kuruş ve Mihalgazi-Akgül'de 1000 kuruş değer biçilmiştir. 12 dönüm bağa Karaçay denen mevkide 1250 kuruş değer biçilmiştir. 26 Eylül 1867'de Gökçe Buğâr'da 1 evlek⁸⁴ bağ için 170 kuruş, 3 Ekim 1868'de Hatip bahçesi'ndeki 1 evlek bağ için 300 kuruş değer biçilmiştir. 25 Nisan 1867'de Huda Ağılı'nda 1 evlek kurum bağ için 200 kuruş, 17 Kasım 1867'de Alişar'da 1 evlek kurum bağ için 160 kuruş değer biçilmiştir.⁸⁵ 2 evlek afyon için 40 kuruş değer biçilmiştir. 1 Ekim 1867'de 1 armut ağacı 18-22 Ocak 1868'de ise 10 ve 20 kuruştur. 29 Temmuz 1868'de 20 kuruştur.⁸⁶ Kürel'de 8 Nisan 1867'de 1 kiraz ağacı için 20 kuruş değer biçilmiştir.⁸⁷ 23 Ekim 1867'de 1 ceviz ağacı için 20 kuruş değer biçilmiştir.⁸⁸ 22 Ocak 1868'de Akçebikar'da 1 evlek erik bahçesine 250 kuruş değer biçilmiştir.⁸⁹ 25 Nisan 1867'de 1 evlek tut bahçesi Huda Ağılı'nda 500 kuruştur. Aynı tarihte aynı miktarda tut bahçesi Aşağı Boğaz'da 466 kuruş, Kayalı Sas denen yerde 267 kuruştur. 17 Kasım 1867'de Kemer Küber denen yerde 503 kuruştur. 27 Mart 1867'de Kayalı denen yerde 1 evlek tut bahçesine 200 kuruş değer biçilmiştir.⁹⁰ Kayabaşı Köyü'nde 15 Şubat 1867'de 8 evlek tut bahçesine 150 kuruş değer biçilmiştir.⁹¹ Görüldüğü gibi bugün de bağ ve bahçelerin fiyatında etkili olan mevki hususu, 19. Yüzyıl Göynük'ünde de etkili olmuştur. Nitekim muhtemelen kayalık bir mevki olan Kayalı ve Kayalı Sas denen yerler tut bahçelerinin fiyatlarını etkilemiş ve fiyatı aşağı çekmiştir. 7 Nisan 1872'de Bozca Armut Köyü'nde bulunan 1 tütün bahçesine 200 kuruş değer biçilmiştir.⁹² 12 Eylül 1753'te 1 keske tarla için 5 kuruş değer biçilmiştir. Ağustos 1760'da Karabaş mevkiindeki 2 kıt'a tarla için 7 kuruş, yine aynı tarihte Kurt Kapanı mevkiinde 6 kıymet tarla için 20 kuruş, Arka altı denen yerde yine 6 kıymet tarla için 100 kuruş, yeri belirtilmeyen bir diğer mevkide de 15 kıymet tarla için 45 kuruş ve Değirmen Özü'nde 1,5 kıymet tarla için 20 kuruş değer biçilmiştir.⁹³ Görüldüğü gibi tarla fiyatları da bulunduğu mevki ve diğer niteliklerine göre değişmektedir. Bağ, bahçe türü gayri menkul sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar çıkmıştır: 0-100 kuruş arası 3 kişi 107 kuruşluk, 100-500 kuruş arası 4 kişi 221 kuruşluk, 500-1000 kuruş arası 10 kişi 1560,5 kuruşluk, 1000-5000 kuruş arası 80 kişi 24640 kuruşluk, 5000-10000 kuruş arası 20 kişi 12936 kuruşluk, 10000-20 000 kuruş arası 6 kişi 10290 kuruşluk, ve 20000 kuruş ve üzeri servet bırakanlar içerisinde de 4 kişi 13430 kuruşluk bağ, bahçe türü araziye sahiptir. Görüldüğü gibi 5000 kuruş üzeri servet bırakan ve zengin olarak değerlendirilebileceğimiz 30 kişi

36656 kuruşluk gayri menkul bağ-bahçesi ile Göynük ekonomik yapısı içerisinde sivrilmektedir.⁹⁴ Göynük'ün bağ, bahçe ve bostanlarla çevrili olması, olasılıkla ticari işletmelere yatırım yapan bazı varlıklı aileler hariç, genelde halkın kendi tüketimini kendisinin yetiştirdiğini akla getirmektedir.

3) İşyeri Fiyatları

Terekelere bazı dükkanların fiyatları da yansımıştır. Buna göre şehirde 1 bab debbaghane için 1600 kuruş, kent içerisinde Suk-u Sultâni'de 1 dükkan 150 kuruş, Galle (Gille) Pazarı'nda 2 dükkan için 800 kuruş değer biçilmiştir. Göynük'te Soğan Pazarı Mahallesi'nde 1 bab bağar dükkanına ise 1000 kuruş değer biçilmiştir. Yine kent merkezinde 1 bakkal dükkanı 213 kuruş ve 1 kuyumcu dükkanı için 300 kuruş değer biçilmiştir. Kümele Köyü'nde 2 bab dükkan için 1200 kuruş değer biçilmiştir. Görüldüğü gibi kırsal alanda genelde herkesin bağ, bahçe türü bir arazisi olduğu için dükkan sahibi olmak ayrı bir önem taşımış, bu da fiyatlarda kendisini göstermiştir. Cüte Köyü'nde 2 ocak mülk değirmen için 2500 kuruş, Arıkçayırı'nda 1 değirmen için 4000 kuruş değer biçilmiştir. Vesikada, 18 Ocak 1868'de 6 kilelik⁹⁵ değirmen icarı için 150 kuruş değer kaydedilmiştir.⁹⁶ Değirmen fiyatında ölçü sadece bina ve arsa değeri değil değirmenin yıl boyunca çalışıp çalışmaması ve müşteri kapasitesi de etkili olmuş olmalıdır.

b) Hububat Fiyatları

Tablo 5: Hububat Fiyatları (Kuruş)

Hububat Fiyatları	1749	1753	1757	1760	1863	1865	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872
Hinta	1	0,5	3	1	30	36	15,7	23,5	30,9	29,4	36,7	26,7	23,2
Taraklı hinta											30	32	
Şair		0,3	2		20	25,2		12,5	26,2	21,8	26,6	17,3	13,6
Taraklı şair									20			25	
Alef		0,37	1,4					15	10	13,3	11,6	6,4	
Bulğur ⁹⁷								18,8	42,5	21		21	45
Burçak						15		14,8	15	16,6		18,1	13
Dakık								6,7					3,7
Kabluca		0,25	1,1					16,3	11,1	8,8	12,4	6,5	6
Taraklı kabluca												10,5	
Mercimek								20	10				
Karışık									22,1	21,6	25		22,2
Taraklı karışık									25				

Gıda maddelerinin fiyatları genellikle yıllık mahalli üretim veya iç ticaret hacmine göre değişmektedir. Malın niteliğinden ötürü terekelerdeki fiyatlar içinde en güvenilir olanlar tahıl fiyatlarıdır. (Cezar 1977: 67) Tabloda görüleceği üzere, 1 kile hinta (buğday) 1749-60 yılları arasında ortalama mini-

mum 0,5 kuruş maksimum 3 kuruş iken 1863-72 yılları arasında minimum 15,7 kuruş maksimum 36,7 kuruşa yükselmiştir. 1869-73 yılları arasında 1 kile karışık hinta, minimum 10, maksimum 20 kuruş olup ortalama 11,4 kuruştur. 1872'de 1 kile kertik hinta için ise ortalama 27, 08 kuruş değer biçilmiştir.⁹⁸ 1 kile şair (arpa) 1753-57 yılları arasında ortalama minimum 0,3 maksimum 2 kuruş iken 1863-72 yılları arasında minimum 12,5 maksimum 26,6 kuruşa yükselmiştir.⁹⁹ 1 kile alefe (ot ve saman) 1753-57 yılları arasında ortalama minimum 0,3 kuruş maksimum 1,4 kuruş iken 1867-71 yılları arasında minimum 6,4 kuruş maksimum 15 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰⁰ 1 kile kablucu (hayvan yemi) 1753-57 yılları arasında ortalama minimum 0,25 kuruş maksimum 1,1 kuruş iken 1867-72 yılları arasında minimum 6 kuruş maksimum 16,3 kuruş olmuştur.¹⁰¹ Hububat fiyatlarında dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta hinta, şair ve kablucanın "taraklı" (olasılıkla taş, saman vs.den ayıklanmış) türlerinin genelde fiyat bakımından sıradan türlerine göre daha pahalı olmasıdır. 3 Eylül 1868'de 1 kıyye bal mumuna 24 kuruş, 15 Nisan 1870'de kıyye asele 10,7 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰² 1 kıyye bamyaya için hem 1866'da hem 1867'de ortalama 10 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰³ 1872'de 1 kile kabak için 10 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰⁴ 1 kile burçak 1865-72 yılları arasında ortalama minimum 13,3 ile maksimum 16,6 kuruş arasındadır. 16 Kasım 1871'de 1 kile Hama burçağına da 20 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰⁵ 1 kile ceviz 1865-1872 yılları arasında minimum 25 kuruş, maksimum 50 kuruş arasındadır. Ortalama 35 kuruştur.¹⁰⁶ 1868 yılında 10 dirhem cilbek için 1 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰⁷ 1867-72 arasında 1 kile dakik için ortalama minimum 3,7 kuruş, maksimum 6,7 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰⁸ 1868'de 8 şinik darı için 50 kuruş değer biçilmiştir. 1869'da 100 dirhem tütüne 2 kuruş değer biçilmiştir.¹⁰⁹ 1749'da 6 yük elmaya 6 kuruş değer biçilmiştir.¹¹⁰ 1867'de 20 kıyye fasulyeye 20 kuruş değer biçilmiştir.¹¹¹ 1866-68 yılları arasında 1 kile fiy minimum 20, maksimum 40 kuruş olup ortalama 29, 8 kuruştur.¹¹² 1867'de 1 kile tahmis için 10 kuruş değer biçilirken, 1868'de 1 kıyye kuru kahve için 11 kuruş değer biçilmiştir.¹¹³ 1870'de 9 şinik kuze için 5 kuruş değer biçilmiştir.¹¹⁴ 1871'de 1 şinik haşhaş için 6, 2 kuruş değer biçilmiştir.¹¹⁵ 1866-69 yılları arasında 1 kile malaz için minimum 16, 6 kuruş, maksimum 30 kuruş değer biçilmiş olup, ortalama 20, 5 kuruştur.¹¹⁶ 1867-68 yılları arasında 1 kile mercimek için minimum 10 kuruş, maksimum 20 kuruş değer biçilmiş olup, ortalama 15 kuruştur.¹¹⁷ 1 kile erze (pirinç) 1866'da 10 kuruş değer biçilmiştir.¹¹⁸ 25 kıyye pekmez için 1760'da 75 pare, 1867'de 3 kuruş, 1868'de 2 kuruş değer biçilmiştir. Görüldüğü gibi pekmez fiyatları aradan geçen 107 yıla rağmen ciddi bir fiyat artışı göstermemiştir. 1749'da 140 kıyye pestil için 4 kuruş, 1760'ta ise 20 kıyye pestil için 3 kuruş değer biçilmiştir.¹¹⁹ 1866-68 arasında 1 kıyye üzüm için 1 ile 1,5 kuruş arasında, 1868'de 1 yük üzüm için ise 20 ile 50 kuruş arasında değer

biçilmiştir.¹²⁰ 1 kıyye peynir için 1753'te 1,3 ile 2 kuruş arası fiyat biçilmiştir.¹²¹ 1 kıyye pirinç 1868'de 2 kuruştur.¹²² 1866-67 yılları arasında 1 kıyye tarhana için ortalama 29,5 kuruş fiyat biçilmiştir.¹²³ 1 kıyye sade yağ 1760'da 0,5 kuruş iken, 1871'de 12 kuruşa yükselmiştir.¹²⁴ 1868'de 1 kıyye şeker için 8 kuruş değer biçilmiştir.¹²⁵ 1867-70 arasında 1 kıyye tuz için ortalama 1,3 kuruş fiyat belirlenmiştir.¹²⁶ Görüldüğü gibi 18. yüzyılın ikinci yarısı ile 19. yüzyıl sonları arasındaki 123 yıllık dönemde (1749-1872) fiyatlar genelde olağanüstü yükselme kaydetmiştir. Bu artışta ürünün piyasada fazla veya az olması, paranın ayarı ile ilgili değişiklikler ve Osmanlı Devleti'nin yaşadığı iç ve dış sorunların büyük etkisi olmuştur.

c) Hayvan Fiyatları

Osmanlı Devleti'nde hububat ve canlı hayvan için, imparatorluğun çeşitli bölgelerine zaman zaman mubayaa emirleri gönderilmiştir. Mubayaa emirlerinde belirtilen fiyatların, gerçekte çok düşük tutulduğu görülmektedir. Canlı hayvan fiyatlarının o günkü asıl rayiç fiyatlarının tereke defterlerinde aranması daha isabetlidir. (Öztürk M. 1991: 98) Bu grupta Göynük'teki küçük ve büyük baş hayvanların fiyatları incelenmeye çalışılmıştır. Burada esas alınan rakamlar terekelere yansıyan rayiç fiyatlardır. Hayvan satış fiyatları, piyasanın durgun veya canlı oluşu, arz-talep dengesi, satılacak hayvanın dağda veya ormanda yetişmiş olması ve hayvanların besili olup olmamasına göre değişmektedir. Bu nedenle her cins hayvan için tek bir fiyat belirlemek mümkün değildir. (İpek 2000: 107, 108)

Tablo 6: Hayvan Fiyatları (Adet-Kuruş)

Hayvan Fiyatları	1748	1749	1752	1753	1757	1760	1783	1786	1866	1867	1868	1869	1870	1871	1872
Bargir			22	20	16		15,1	23		307	307	260	442,5	232,5	412,5
Katır		52,5		25		30			800	75	463	1000	315	543	500
Merkep	11					8			100	108	127	95,8	158,5	123,7	
Dana		4		3,5	10				75	40	118		112,5		110
öküz				8,8	9	11,2			250	290	228	185,2	196,1	213	268,8
Tosun					6	3				178					116,6
İnek				11	5	8,3				134	102	111,1	143,3	97	106,6
Düve										61	60	50		75	40
Manda											800			228,5	152
Davar										31	7,1	14,7	40		40
Keçi										27,3	27,7	40,1		28,1	32,4
Koyun				1,5						35,2	32,8			40	29,7

42 adet bargir (at, ester, esb vs.) tespit edilmiştir. 1 adet bargir için, 1748-1786 yılları arasında ortalama minimum 15,1 kuruş maksimum 23 kuruş, 1866-1872 yılları arasında ise ortalama minimum 232,5 maksimum 442,5

kuruş arası değer biçilmiştir. Bargir sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: 0-100 kuruş arası 4 kişi 6 adet, 500-1000 kuruş arası 1 kişi 1 adet, 1000-5000 kuruş arası 14 kişi 15 adet, 5000-10000 kuruş arası 12 kişi 14 adet, 10000-20000 kuruş arası 4 kişi 4 adet ve 20000 kuruş üzeri 2 kişi 2 adet bargire sahiptir. 0-100 kuruş arası servet bırakan kişilere ait vesikalar 1752-1786 yılları arasına ait olup bu dönemde hayat pahalılığının daha az olduğu dikkate alınmalıdır. Bargir sahiplerinden birisi de 500-1000 kuruş arası servete sahip beşe unvanlı bir kişidir. Bu durumda bargir sahiplerinin genelde statü bakımından yüksek veya varlıklı kişiler olduğu yorumu yapılabilir.¹²⁷ Ayrıca 1865 tarihli bir vesikada 20000 kuruşun üzerinde servete sahip hacı efendi unvanlı bir kişiye ait 22 adet posta bargiri¹²⁸ tespit edilmiştir. 1 adet posta bargirine 800 kuruş, diğer 21 adet posta bargirine ise 16546 kuruş değer biçilmiştir.¹²⁹ 25 adet katır tespit edilmiştir. 1 adet katır için 1749-1760 arasında ortalama minimum 25 kuruş maksimum 52,5 kuruş, 1866-1872 yılları arasında ortalama minimum 75 kuruş (genelde 300 kuruş üzeri) maksimum 1000 kuruş değer verilmiştir. Katır sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar çıkmıştır: 4 kişi 500-1000 kuruş arası (5 katır), 9 kişi 1000-5000 kuruş arası (12 katır), 3 kişi 5000-10000 kuruş arası (3 katır), 2 kişi 10000-20000 kuruş arası (2 katır) ve 2 kişi 20000 kuruş üzeri (2 katır) servete sahiptir. Katırların değeri genelde servet sahibinin serveti ile doğru orantılıdır.¹³⁰ 1866 tarihli bir vesikada 25110 kuruşluk servete sahip ağa unvanlı bir çiftçiye ait 7100 kuruş değerinde 175 adet deve tespit edilmiştir. 20. Yüzyıl'ın ilk çeyreğine kadar yük taşımacılığının vazgeçilmez unsurlarından olan develerin (Cansız 1996: 176) ortalama fiyatı 40,5 kuruştur.¹³¹ Görüldüğü gibi develerin sahibi olasılıkla deve ticareti veya ulaştırma işleriyle uğraşan varlıklı bir kişidir. 111 adet merkep tespit edilmiştir. 1 adet merkep için 1748-1760 yılları arasında ortalama minimum 8 maksimum 11 kuruş, 1866-1871 arasında ise ortalama minimum 95,8 maksimum 158,5 kuruş değer biçilmiştir.¹³² 41 adet dana tespit edilmiştir. 1 adet dana için 1749-1757 arasında ortalama minimum 3,5 maksimum 10 kuruş, 1866-1870 arasında ise ortalama minimum 40 kuruş maksimum 118 kuruş değer biçilmiştir.¹³³ 19 adet düve tespit edilmiştir. 1 adet düve için 1867-1872 yılları arasında ortalama minimum 40 maksimum 75 kuruş değer biçilmiştir.¹³⁴ Kırdaki ekonomik faaliyetlerin ölçüsü olan öküz (İnalçık 1998: 10) 276 adet tespit edilmiştir. 1 adet öküz için 1753-1760 arasında ortalama minimum 8,8 maksimum 11,2 kuruş gibi değer biçilirken 1866-1872 yılları arasında minimum 185,2 maksimum 290 kuruş değer biçilmiştir. Öküz sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: 0-100 kuruş arası 1 kişiye ait 3 adet tespit edilmiştir. 500-1000 kuruş arası 7 kişiye ait 13 adet öküz tespit edilmiştir. Bunlardan 1 kişinin 2, 1'inin 4 diğerlerinin ise birer adet öküzü vardır. 1000-

5000 kuruş arası 96 kişiye ait 189 adet öküz tespit edilmiştir. Bunlardan 1'inin 7, 1'inin 3, 3'ünün 3, 74'ünün 2 ve diğerlerinin ise birer adet öküzü tespit edilmiştir. 5000-10000 kuruş arası 18 kişiye ait 39 adet öküz tespit edilmiştir. Bunlardan 13'ünün 2, 2'sinin 3, 1'inin 4 ve diğerlerinin ise birer adet öküzü tespit edilmiştir. 10000-20000 kuruş arası 3 kişiye ait 10 adet öküz tespit edilmiştir. Bunlardan 1'inin 3, 3'ünün 2 ve diğerlerinin ise birer adet öküz sahibi oldukları tespit edilmiştir. 20000 kuruş üzeri servet bırakan 4 kişiye ait 16 adet öküz tespit edilmiştir. Bunlardan 1'inin 6, 1'inin 4, 3'ünün 2 diğerinin ise 1 adet öküzü bulunmaktadır.¹³⁵ Görüldüğü gibi bazı köylülerin hiç öküzü olmadığı gibi, bazılarının tek, bazılarının çift ve bazılarının ise 3 ve daha fazla öküzü vardır. 20 adet tosun tespit edilmiştir. 1 adet tosun için 1757-1760 arasında ortalama minimum 3 maksimum 6 kuruş değer biçilmesine karşın, 1867-1872 yılları arasında minimum 116,6 kuruş, maksimum 178 kuruş değer biçilmiştir.¹³⁶ 120 adet inek tespit edilmiştir. 1 adet inek için 1753-1760 yılları arasında ortalama minimum 5 maksimum 11 kuruş, 1867-1872 yılları arasında ise minimum 97 kuruş, maksimum 143, 3 kuruş değer biçilmiştir. İnek sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır. 0-100 kuruş arası servet bırakan bir kişiye ait 2 adet inek tespit edilmiştir. 500-1000 kuruş arası servet bırakan 2 kişiye ait 2 inek tespit edilmiştir. 1000-5000 kuruş arası servet bırakan 55 kişiye ait 72 adet inek tespit edilmiştir. Bunlardan 8'i 2 inek, 2'si 3 inek ve 1'i 6 inek sahibidir. 5000-10000 kuruş arası servet bırakan 14 kişiye ait 20 adet inek tespit edilmiştir. Bunlardan 2'si 2 inek ve 2'si de 3 inek sahibidir. 10000-20000 kuruş arası servet bırakan 4 kişiye ait 10 inek tespit edilmiştir. Bunlardan 1'i 2 inek ve 1'isi 6 inek sahibidir. 20000 kuruş üzeri servete sahip 4 kişiye ait 9 inek tespit edilmiştir. Bunlardan 1'i 2 inek bir diğeri de 6 inek sahibidir.¹³⁷ 5 adet buzağı tespit edilmiştir. 1 adet buzağı için 1866-1872 yılları arasında 20 ile 30 kuruş değer biçilmiştir.¹³⁸ Göynük'te bir aile ortalama 3,8 kişiden meydana gelmektedir. Bir ineğin sütünün bir ailenin ihtiyacı için yeterli olduğunu varsayarsak ailelerin bir kısmının, ineği, kendi ihtiyaçlarını temin için kullanabildiğini söyleyebiliriz. Göynük'te inek sahipleri içerisinde iki ve daha yukarı inek sahibi olan kişiler, olasılıkla süt ve süt mamülleri yapıp satan kişiler olmalıydılar. Ancak, nitelikli bir ineğe sahip olan bir aile de bir ineği olmasına karşın aynı işle meşgul olmuş olabilir. 6 kişiye ait 14 adet 6552 kuruş değerinde manda tespit edilmiştir. 1868-1872 yılları arasında 1 adet manda için ortalama minimum 152 kuruş, maksimum 800 kuruş değer biçilmiştir. Manda sahiplerinden 2'si (3 adet) 1000-5000 kuruş arası ve 4'ü 5000-10000 kuruş arası (11 adet) servete sahiptir. Görüldüğü gibi manda sahipleri servet bakımından zengin kişilerdir.¹³⁹ 908 adet keçi tespit edilmiştir. Bunun toplam değeri 18534 kuruş olup, 1867-1872 yılları arasında 1 adet keçi için ortalama 20,4 kuruş değer biçilmiştir. Keçi sahipleri servet bakımından değerlendirildi-

rildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: 500-1000 kuruş arası 1 kişiye ait 4 adet 160 kuruş değerinde, 1000-5000 kuruş arası 9 kişiye ait 531 adet 5695 kuruş değerinde, 5000-10000 kuruş arası 3 kişiye ait 187 adet 6461 kuruş değerinde ve 10000-20000 kuruş arası 1 kişiye ait 186 adet 6218 kuruş değerinde keçi tespit edilmiştir.¹⁴⁰ Görüldüğü gibi miktar olarak 1000-5000 kuruş arası servet sahibi kişiler daha fazla keçiye sahip olmasına rağmen, 5000 kuruş üzeri servete sahip kişiler maddi değer bakımından daha yüksek keçilere sahiptir. 384 adet koyun tespit edilmiştir. 1 adet koyun için 1753'te ortalama 1,5 kuruş, 1867-1872 yılları arasında ise ortalama minimum 29,7 maksimum 40 kuruş değer biçilmiştir. Koyun sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: 500-1000 kuruş arası 2 kişiye ait 152 adet 305 kuruş değerinde, 1000-5000 kuruş arası 7 kişiye ait 20 adet 734 kuruş değerinde, 5000-10000 kuruş arası 5 kişi 43 adet 1290 kuruş değerinde, 10000-20000 kuruş arası 4 kişi 71 adet 511 kuruş değerinde ve 20000 kuruş üzeri 1 kişi 100 adet 4000 kuruş değerinde koyun tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi koyunlar hem değer hem de adet bakımından ağırlık olarak servet bakımından zengin kişilerin tekelinde bulunmaktadır.¹⁴¹ 20 kişiye ait 999 adet davar tespit edilmiştir. 1867-1872 yılları arasında 1 adet davara ortalama minimum 29,7 maksimum 40 kuruş değer biçilmiştir. Bunların 353 tanesi 1000-5000 kuruş arası servete sahip 11 kişiye, 551 tanesi 5000-10000 kuruş arası servete sahip 8 kişiye ve 95 tanesi 10000-20000 kuruş arası servete sahip 1 kişiye aittir.¹⁴² Ayrıca 1871 tarihli bir vesikada 5000-10000 kuruş arası servete sahip bir kişiye ait 705 kuruş değerinde 400 adet kara davar çebiş tespit edilmiştir. 1 çebişin ortalama fiyatı 1,7 kuruştur.¹⁴³ Görüldüğü gibi küçük baş hayvancılık sektörü de varlıklı ailelerin elinde bulunmaktadır. Bu kişiler gerek meslekleri gereği gerekse de yan bir uğraş olarak hayvancılıkla uğraşıyor olmalıydılar. Bunların dışında 1'i 10000-20000 kuruş arası diğeri de 20000 kuruş üzeri servete sahip bir kişiye ait 158 adet 4544 kuruş değerinde ve 1000-5000 kuruş arası 1 kişiye ait 1230 kuruş değerinde koyun ve keçi tespit edilmiştir.¹⁴⁴ Ayrıca 13 kişiye ait 76 adet arı kovanı tespit edilmiştir. Bunun toplam değeri 2030 kuruştur. 1866-1872 yılları arasında 1 adet arı kovanı için 26,7 kuruş değer biçilmiştir. Arı kovanı sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: 7 kişi 1000-5000 kuruş arası, 2 kişi 5000-10000 kuruş arası, 3 kişi 10000-20000 kuruş arası ve 1 kişi 20000 kuruş üzeri servete sahiptir. Arı kovanlarından 37'si 1000-5000 kuruş arası, 3'ü 5000-10000 kuruş arası, 29'u 10000-20000 kuruş arası, 1'i 20000 kuruş üzeri servet bırakan kişilere aittir.¹⁴⁵ Görüldüğü gibi yıllara göre özellikle de 18. yüzyılın ikinci yarısı ile 19. yüzyıl sonları arasında diğer ürünlerde olduğu gibi hayvan fiyatlarında da olağanüstü artış kaydedilmiştir.

D) Ücretler

Göynük Kadı sicillerinde verilen narh kayıtlarında usta, kalfa, çıрак veya amele ücretleri ile ilgili herhangi bir veri bulunamamıştır. Bununla beraber bazı atamalarla ilgili vesikalarda tespit edilen maaşlar ve meslekler şu şekildedir: Göynük Kazası'nın Müdürü Süleyman Ağa bazı nedenlerle istifa edince yerine Kapucubaşlarından Mustafa Bey, 1000 kuruş maaşla müdür olarak tayin edilmiştir. (24 Şubat 1849).¹⁴⁶ Ancak Mustafa Bey, bir müddet görev yaptıktan sonra kendi isteği ile istifa etmiştir. Yerine vekaleten, Kürdistan Eyaleti eski Tahrirat Baş Katibi Süleyman İzzet Efendi atanmıştır. Daha sonra ise asaleten eski Eşme Kazası Müdürü Mehmet Ağa 1000 kuruş maaşla müdür tayin edilmiştir. (8 Ekim 1850).¹⁴⁷ 14 Haziran 1853'te Kastamonu Valisi'nin Meclis-i Vala'ya gönderdiği tahrirat ile Kaza müdürü olarak gözüken Hacı Mehmet Ağa, istifa etmiş ve yerine 1000 kuruş maaş ile Bolu vücutundan Mehmet Lütfü Efendi vekaleten göreve başlamış ise de bir süre sonra Sadaret Penâhi Hulefası'ndan Salih Efendi yine aynı maaşla "asaleten" müdürlük makamına atanmıştır.¹⁴⁸ Fakat bir müddet sonra Salih Efendi uygunsuz işler işlediği gerekçesiyle, görevinden azledilmiş ve yerine Tersâne-i Âmire Miralaylığı'ndan mütekeaid Bafra Müdürü Ömer Bey 1000 kuruş maaş ile müdür tayin edilmiştir.¹⁴⁹ 3 Ocak 1855'te Göynük Kazası Müdürü Ömer Bey'in vefatı üzerine, Gerede Kazası'ndan Sadık Efendi vekaleten Ömer Bey'in yerine atanmıştır. Daha sonra da 1000 kuruş maaş ile Mustafa Ağa "asaleten" müdür tayin edilmiştir.¹⁵⁰ Görüldüğü gibi Göynük Kaza Müdürü olan kişiler 1849-1855 yılları arasında 1000 kuruş maaş ile görevlerini yapmaktadırlar. Bir kaza müdürü bir maaşıyla konut sahibi olabilecek düzeydedir. Devletin kaza müdürlerine bu kadar yüksek maaş vermesinin nedeni yöneticilerin rüşvet ve yolsuzluk olaylarına bulaşmasına engel olmaktır. 9 Mayıs 1785'te Göynük hakimi Mazenderânîzâde Mustafa Efendi'ye hizmet eden Hacı Abdi Mahallesi'nde sakin Seyyid Abdullah'ın kızı Kezban'a, yılda 6 kuruş ücret verilmektedir.¹⁵¹ 8 Eylül 1763'te Nekid Köyü camisine günlük 5 akçe vazife ile hatip atanmıştır.¹⁵² 8 Mart 1769'da Kılavuzlar Köyü Hacı İsmail Mescidi'ne Ali Halife adlı kişi günlük 1 akçe vazife ile imam olmuştur.¹⁵³ Kadı Osman 10 bin akçe vakf ettiğinde vakfa müteveli olan kişiye günlük 3 akçe, nazırına 1 akçe, cabiye 2 akçe, katibe ve cüzhana 1,5 akçe yevmiye tespit edilmiştir. (Nisan 1785).¹⁵⁴ Umurlar Köyü Ali Camii'ne 30 Mart 1834'te günlük yarım akçe vazife ile Hüseyin Efendi ibni Mustafa hatip olarak atanmıştır.¹⁵⁵ Görüldüğü gibi aradan uzun yıllar geçmesine rağmen vakıf görevlilerinin¹⁵⁶ ücretlerinde ciddi bir artış olmamıştır. Halbuki vesikalar 1800'lü yıllarda hayat pahalılığının olağan üstü arttığını göstermektedir. Bu durum vakıf görevlilerinin alım gücünün yeterli düzeyde olmadığını gösterir.

E) Borç ve Alacakla İlgili Kayıtlar

Kredi işlemlerinin verilerini oluşturan borç ve alacaklara olağan davalardan daha ziyade tereke kayıtlarında rastlanması ilginç ve düşündürücüdür. Borç ve alacakların sağken sonuçlandırılmayarak tereke yazımı sırasında gündeme getirilmesi tanıklık kurumunun çok geçerli olduğu bir sistemde borç ve alacak rakamlarına biraz kuşkuyla yaklaşmamızı gerekli kılmaktadır. (Cezar 1998: 21) Vesikalarda toplam 59988,75 kuruş alacak kaydı bulunmaktadır. Bunlar içerisinde 8635 kuruşluk “ikrar” türünden alacaklarla beraber zevc, zevce ve anne gibi birinci dereceden akrabalarından da alacakların kayıtlı olması¹⁵⁷ Yavuz Cezzar’ın tezinin doğru olabileceğini akla getirmektedir. Alacaklar içerisinde altın, bağ, bahçe, buğday, elma, hayvan, kabarca, kazan ve şalvar gibi emtia alacakları da bulunmaktadır. Alacaklar içerisinde 1132,5 kuruş der zimmet,¹⁵⁸ 121,5 kuruş temessük-der zimmet, 16098 kuruş tahvil, 4196,5 zimem, 7656 kuruş zimmet olarak kaydedilmiştir. Alacaklar içerisinde 16011 kuruş kadınların alacağı olarak kaydedilmiştir.¹⁵⁹ 13784 kuruş 8 ibni Abdullah, 321,5 kuruş 1 beşe, 19 kuruş 1 çavuş, 13682,5 kuruş 2 hacı, 1661 kuruş 1 hacı efendi, 155 kuruş da 1 muhızıra aittir.¹⁶⁰ Vesikalarda 54223 kuruş borç kaydı bulunmaktadır. Borçlar içerisinde 1530 kuruş ba-hüccet, 45 kuruş zimem, 220 kuruş zimmet, 11 kuruş deyni müteferrika, 31921,5 kuruş deyni müsbet olarak kaydedilmiştir. 2 ev hanımı 1251 kuruş, 2 beşe 87 kuruş, 2 çavuş 3749,5 kuruş, 1 hacı 889 kuruş, 1 hacı efendi 18179 kuruş, 7 ibni Abdullah 12728 kuruş, 1 muhızır 210 kuruş, 1 müftü 300 kuruş borç sahibidir. Borçlular arasında bulunan ve diğer bir çok servet sahibine göre daha iyi konumda olan 1317, 5 kuruşluk servet sahibi bir çavuşun servetinin borçlarına yetmemesi ilginçtir.¹⁶¹ Çavuş öldüğünde arkasında 2133,5 kuruşluk borç bırakmıştır. Çavuşun borçları ile ilgili herhangi yazılı bir belge de bulunmamaktadır. Acaba çavuş kariyerini kullanarak halktan borçlanma yoluna mı gitmiştir ?¹⁶² Kırdı yaşayan kişilerden 190 kişiye ait 13686 kuruş, kentte yaşayan kişilerden ise 45 kişiye ait 11764,75 kuruş borcu olan tespit edilmiştir. Kırdı yaşayanların toplam serveti 750793,25 kuruş, kentte yaşayanların serveti ise 132435,75 kuruş olduğuna göre bu servet oranı içerisinde borçlanmanın az olması hem Göynük kırsalında hem de kent merkezinde faizciliğin yaygın olmadığını düşündürmektedir.¹⁶³

G) Nakit Para Sahipleri

Vesikalar Göynük’te nakit para kıtlığının olduğunu göstermektedir. Nakit paranın azlığı kişilerin alışverişlerde değiş-tokuş yöntemi diyebileceğimiz sistemi kullandıklarını düşündürmektedir. İnsanlar pazara gidip ürünü ya komisyoncu aracılığıyla ya da kendisi direkt olarak ihtiyacı olan emtia ile değiştirmektedir. Vesikalarda 28 kişiye ait nakit paraya rastlanmıştır. Bunların 13 tanesi kırdı, 7 tanesi kent merkezinde yaşamakta, 8 tanesi de herhan-

gi bir nedenle Göynük'te misafir bulunan kişilerdir. Nakit sahipleri içerisinde muhtemelen sonradan Müslüman olan, İbni Abdullah olanlar ağırlık kazanmıştır. Köyde yaşayanlar içerisinde 4 ibni Abdullah, 2 ev hanımı (1'i binti Abdullah), 1 ağa, 1 hacı ve 5 çiftçi bulunmaktadır. Kent merkezinde yaşayanlar içerisinde 1 İbni Abdullah, 1 beşe, 1 hacı (demircilik yapıyor), 2 ev hanımı, 1 ayakkabıcı ve 1 mesleği belli olmayan kişi bulunmaktadır. Köyde bulunanların nakitleri şu şekildedir: 1 hacı 506 akçe ve 330 beyaz akçe, 4 ibni Abdullah 495 kuruş, 2 ev hanımı 267 kuruş (216 kuruşu binti Abdullah olana ait), 1 ağa 100 kuruştur. Kent merkezinde yaşayanların ise nakitleri şu şekildedir: 1 ibni Abdullah 381 kuruş değerinde 17 adet 23'lük sandıklı altın, 278 kuruş değerinde 18 yirmilik altın ve 56 kuruş mahlut akçe, 1 beşe 22 kuruş, 1 hacı 5 kuruş, 2 ev hanımı (birisini 1209,5 kuruş diğeri ise 44,5 kuruş değerinde 10.5 Mahbub Altın), 1 ayakkabıcı 5227 kuruş ve 28 kuruş ta mesleği belli olmayan bir kişiye aittir.¹⁶⁴ Miras paylaşımı sırasında bazen nakitlerin mirasçılar tarafından sümen altı yapılması da mümkün olabilmektedir. Nitekim Çeşme Mahallesi'nden bir hanım vefat edince, tereke için tutulan tutanağa 70 adet mahbub altının "zayı edildiği" not düşülmüştür.¹⁶⁵

H) Sonuç

Göynük'te 18. yüzyılın ikinci yarısı ile 19. yüzyıl sonları arasındaki 123 yıllık dönemde (1749-1872) fiyatlar genelde olağanüstü yükselme kaydetmiştir. Bu yükselişte XIX. yüzyıl ortalarında Osmanlı Devleti'nin yaşadığı mali bunalım, para operasyonu, savaşlar ve bölgedeki üretim – tüketim ilişkisi önemli bir etken olmuştur. Anlaşılan 19. asırda daha büyük meblağlara ulaşan ve ekonomik olarak halkı çok etkileyen salyane adı verilen vergiler, İstanbul'un zaman zaman bölgeden koyun, tavuk (Göynük Osmanlı sarayının tavuk ihtiyacını karşılayan birkaç kazadan birisidir.) gibi isteklerde bulunması, sürekli olarak devam eden savaşlar ve bölgede meydana gelen eşkiyalık olaylarının doğal bir sonucu olarak halkın alım gücü zayıflamıştır. Altın fiyatlarındaki ayarlamalar için sürekli yeni paralar darp edilmiş ve eskilerin tedavülünden kaldırılması için emirler yayınlanmıştır.¹⁶⁶

Bazı narh kayıtları (et ve ekmek) esnaf adları ile beraber kayıt altına alınmıştır. Konutların fiyatlarının yüksek oluşunda olasılıkla müştemilat önemli bir etken olmuştur. Ancak konutların müştemilatı vesikalara çoğunlukla yansımamıştır.

Göynük Kadı sicillerinde geçen servetlerin 750793,25 kuruşu kırsal kesime, 132435,75 kuruşu ise kent merkezine aittir. Terekelerdeki servetler de göz önüne alındığında çoğu kişinin mülk konutlara bunun yanında at, katır, merkep, öküz ve inek gibi büyük baş hayvanlardan en azından birine sahip olması,¹⁶⁷ Göynük'ün nispeten kendi halinde, genelde orta halli ve biraz daha varlıklı bir kırsal kesim profili çizdiğini göstermektedir.¹⁶⁸

Göynük'te hayvancılık çok gelişmiştir. Bir ineğin sütününün bir ailenin ihtiyacı için yeterli olduğunu düşünürsek ailelerin bir kısmının, ineği, kendi ihtiyaçlarını temin için kullanabildiğini söyleyebiliriz.

İncelenen vesikaların hemen hepsinin Müslümanlardan meydana gelmesi tarım ve hayvancılığın çoğunlukla Müslümanlar tarafından yapıldığını göstermektedir. Üzüm yetiştiriciliğinin büyük çapta yapıldığı görülmektedir. Yük ve yolcu taşımacılığının önemli unsurlarından olan hayvanlar küçük baş hayvanlara göre daha pahalı denebilir.

Açıklamalar

- 1 Göynük'le ilgili yapılmış bazı çalışmalar şunlardır: Ömer Lütfi Barkan – Enver Meriçli, Hüdavendigar Livası Tahrir Defterleri I, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1988. / Irene Beldiceanu – Steinherr, “Babai Cemaatlerinin Sığınma Şehri Göynük”, Çeviren Bayram Ürekli, Ata Dergisi, VII, Konya, 1997. / Sema Altunan, “Tapu Tahrir Defterleri Işığında Göynük Kenti'nin 16. Yüzyıldaki Demografik Durumu”, Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, ss. 69 – 77, C. I, S. 2, Eskişehir, 2002. / Sema Toprakeşenler, XVI. Yüzyıl'da Göynük ve Yenice-Taraklı Kazaları, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 1994. / Zeynel Özlü, “Terekeler Işığında Bolu-Göynük'te Giyim Kuşam” Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Dergisi, ss. 207- 233, Kış (36. Sayı), Ankara, 2006. / Zeynel Özlü, “Göynük Kent Merkezi'nde Bulunan Vakıflar ve Vakıf Görevlileri”, EKEV Akademi Dergisi, ss.193- 208, Yıl: 10, S. 26, Kış 2006. / Zeynel Özlü, “Terekeler Işığında Göynük' te Aile”, Akademik Araştırmalar Dergisi, ss. 81-102, Yıl: 8, S. 29, 2006. / Zeynel Özlü, “Terekeler Işığında Göynük'te Konutlarda Mekan Düzenlemesi”, ss. 103-142, S. 163, Türk Dünyası Araştırmaları, Temmuz- Ağustos 2006. Orhan F. Köprülü, Mustafa Uzun, “ Akşemseddin ”, ss. 299 – 302, Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 2, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, 1989. / Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Tam Metin Seyahatname, Mehmet Zilli oğlu, Sadeleştiren Tefvik Temelkuran, Necati Aktaş, Üçdal Neşriyat, (Tarih-siz), C. 1- 2.
- 2 Yapılan çalışmada Göynük'te 9 mahalle tespit edilmiştir. Bu mahallelerde 273 hane 320 mücerred bulunmaktadır. (Barkan vd. 1988: 507).
- 3 Osmanlı döneminde kentte yaşayanların % 20, köyde yaşayanların ise % 80 olduğu tahmin edilebilir. (Tabakoğlu 2002: 208).
- 4 19. Yüzyıl başlarına kadar günlük alışverişlerde “akçe” kullanılıyordu ve bu da kıymet olarak ifade ediliyordu. Bu bağlamda inceleyeceğimiz fiyatlarda geçen “kıymet” kelimesi “akçe” olarak kabul edilmiştir. 3 akçe 1 paraya, 120 akçe ise 1 kuruşa eşittir.
- 5 19. yüzyıla kadar Osmanlı sanayi Avrupa ile ciddi bir rekabete girmemiştir. 17. ve 18. yüzyıllarda Avrupa ile ticaret sınırlı kalmış, ithalatın büyük bir bölümünü yerli üretimle rekabet etmeyen lüks mallar oluşturmuştur. Böylece Osmanlı loncaları 19. yüzyıl başlarına kadar üretim düzeylerini büyük ölçüde

- korumuştur. (Pamuk 2000: 155) 1880 ile 1913 yılları arası bütün dünyada olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de fiyat istikrarı görülmüştür.1913 yılından sonra ise fiyatlar aniden hızlanmış ve harp yıllarında tahripkar bir hal almıştır. (Eldem 1970: 197).
- 6 Tağış, sikkenin içindeki değerli metal miktarında devlet lehine azaltma yapılması demektir. (Tekin 2000: 175).
 - 7 Dirhem'in on altıda birini ifade eder. (Kepecioğlu Tarihsiz: 225).
 - 8 Göynük Kadı Sicili (G. K. S.) 1381, s. 88, 89. Paranın ayarı sonraları daha fazla düşmüş olsa gerektir. Nitekim bu nedenle gönderilen bir başka fermanda yıldız, Macar, fındık, zer-i mahub ve İstanbul zincirli altınların her noksan kıratının 25 akçe indirilerek değiştirilmesi istenmektedir. G. K. S. 1382, s. 88.
 - 9 G.K.S. 1385, s. 31.
 - 10 G.K.S. 1388, s. 41.
 - 11 Mecidiyenin altın olanı 7, 216 gram ağırlığında olup 100 kuruş değerindedir. Gümüş olanı ise 24,055 gram olup 20 kuruşa tekabül eder. Beyaz olarak nitelendirilen mecidiye gümüş mecidiyedir. (Tarlan 1992: 85).
 - 12 G.K.S. 1388, s. 25.
 - 13 Vesikalara 1760 yıllarına ait iki vesikadaki bilgi dışında, tedavülde olan altın ve gümüşlerin vezin ve ayarları konusunda herhangi bir veri yansımamıştır. Bakınız. G.K.S. 1381, s. 88, 89 (11 Eylül 1763), ve G.K.S. 1382, s. 88 (Bu vesikanın tarihi belli olmamakla beraber defterde geçen diğer vesikaların 1764- 66 yılına ait olması belirtilen vesikanın 18. yüzyılın ikinci yarısına ait olduğunu düşündürmektedir.)
 - 14 Ayrıca bakınız. (Kütükoğlu: 1983).
 - 15 Dellallar müzayede sistemi dediğimiz açık artırma yolu ile terekelerde geçen malları satışa sunmuşlardır.
 - 16 Vesikalar narhların kentte bulunan hangi işyerlerine verildiği konusunda çok fazla somut bilgiler içermemektedir.
 - 17 G.K.S. 1379, s. 35.
 - 18 G.K.S. 1378, s. 9.
 - 19 G.K.S. 1381, s. 2.
 - 20 G.K.S. 1381, s. 1.
 - 21 G.K.S. 1385, s. 27.
 - 22 G.K.S. 1385, s. 46.
 - 23 G.K.S. 1385, s. 66.
 - 24 G.K.S. 1385, s. 89.
 - 25 Taşradan gelen.
 - 26 Taşradan gelen 1 kıyye.
 - 27 1 kalıp ve ufak.
 - 28 Yaş ve taze peynir.
 - 29 Mahalleden gelen tuz.
 - 30 5,5 dirhem.
 - 31 1 kıyye 500 dirhem. 1 kıyye normalde 400 dirheme eşitken (Devellioğlu 962: 621) 10 Mart 1761' de verilen narh kaydında 500 dirhem olarak kabul edilmiştir.
 - 32 Taşradan gelen ve 1 kıyye 500 dirhem.

- 33 Edinilen bilgilere göre bu üzüm normalden biraz daha iri taneli bir üzüm türüdür. Hala Bolu ve Düzce yöresinde aşure ve hoşaf türü yiyeceklerde kullanılmaktadır.
- 34 Meblağ akçe anlamındadır. (Devellioğlu 1962: 707).
- 35 Taşradan gelen.
- 36 Taşradan gelen.
- 37 1 kuruş 120 akçedir.
- 38 G.K.S. 1388, s. 126, 43.
- 39 G.K.S. 1388, s. 55. / G.K.S. 1381, s. 10.
- 40 G.K.S. 1378, s. 18.
- 41 G.K.S. 1379, s. 35.
- 42 G.K.S. 1378, s. 9.
- 43 G.K.S. 1381, s. 1.
- 44 G.K.S. 1381, s. 2.
- 45 G.K.S. 1383, s. 26.
- 46 G.K.S. 1385, s. 27.
- 47 G.K.S. 1385, s. 46.
- 48 G.K.S. 1385, s. 66.
- 49 G.K.S. 1379, s. 35.
- 50 G.K.S. 1378, s. 9.
- 51 G.K.S. 1381, s. 2.
- 52 G.K.S. 1381, s. 1.
- 53 G.K.S. 1381, s. 10.
- 54 G.K.S. 1381, s. 92. / G.K.S. 1382, s 1.
- 55 G.K.S. 1383, s. 26.
- 56 G.K.S. 1385, s. 27.
- 57 G.K.S. 1385, s. 46.
- 58 G.K.S. 1385, s. 66.
- 59 Semiz ve ıslah.
- 60 O yıllarda Göynük halkının ödediği vergilerin yüksekliği dikkat çekmektedir. 1199' da Bursa valisine 213 kuruş (1. taksit), Bursa valisine 326 kuruş (2. taksit), Anadolu valisine 253 kuruş (1. taksit), Kütahya valisine 253 kuruş (2. taksit), 1201'de Anadolu valisine 253 kuruş (1. taksit) tur. 1783 yılında Kırım'ı topraklarına katan Rusya'nın Osmanlı Devleti' ni tehdit eder bir durumda olması da olasıdır. Nitekim bazı vesikalar “ Mosko tehdidi ” nden bahsetmektedir. G. K. S. 1385, s. 27, 26, 15, 14, 5, 52. / G. K. S. 1382, s. 20, 23. / G. K. S. 1381, s. 87, 96, 35, 45. / G. K. S. 1378, s. 30, 19, 14, 15, 2. / G. K. S. 1379, s. 25, 11. / G. K. S. 1383, s. 7.
- 61 G.K.S. 1378, s. 9.
- 62 G.K.S. 1381, s. 2.
- 63 G.K.S. 1381, s. 1.
- 64 G.K.S. 1381, s. 10.
- 65 G.K.S. 1381, s. 92.
- 66 G.K.S. 1382, s. 1.
- 67 G.K.S. 1383, s. 26.
- 68 G.K.S. 1385, s. 43, 46, 47.

- 69 G.K.S. 1385, s. 43, 46, 47.
70 G.K.S. 1379, s. 35.
71 G.K.S. 1378, s. 9.
72 G.K.S. 1381, s. 1.
73 G.K.S. 1381, s. 2.
74 Buradaki gulam ifadesi olasılıkla, pabucun çocuklar için yapılmış küçük bir pabuç türü olduğunu göstermektedir.
75 G.K.S. 1378, s. 9.
76 G.K.S. 1379, s. 35.
77 G.K.S. 1378, s. 9.
78 G.K.S. 1381, s. 1.
79 G.K.S. 1379, s. 35.
80 G.K.S. 1381, s. 1.
81 Ayrıca 54 terekenin aynı şekilde değerlendirildiğini görmek için bakınız. (Demirel 1999: 1947)
82 Ayrıca Gaziantep'te 18. yüzyıl ortalarında tespit edilen aşiret mensuplarının servetlerinin değerlendirmeleri için bakınız. (Özlu 2005: 197- 205).
83 *Vesikalara yansıyan taşınmaz malların fiyatları için kesin bir ortalama fiyatın verilmesi zordur. Bir konutun yapısında kullanılan malzemeler, arazilerin küçük veya büyük oluşu, arazinin düz veya bayır oluşu, üzerinde bulunan ağaç miktarı, arsasında su kuyusunun bulunması, evin bulunduğu semt, oda sayısı, tek katlı veya çift katlı oluşu gibi etkenler ortalama fiyat tespitini güçleştirmektedir. (Yolalıcı 1998: 105) Göynük kent merkezinde yaşayan 45 kişiden 24 kişiye ait konut tespit edilmiştir. Tespit edilen menziller (evler) 10 ile 4500 kuruş arasındadır. Göynük kırsalında yaşayan 190 kişiden 157 kişiye ait konut tespit edilmiştir. Tespit edilen menziller 10 ile 6250 kuruş arasındadır. Görüldüğü gibi kırsal kesimdeki konutların bazıları, kent merkezine göre daha pahalı seyretmiştir. 17. yüzyılda Konya'daki konutlar üzerine yapılan bir çalışmada ise kent merkezindeki konutların daha pahalı olduğu tespit edilmiştir. (Özcan 1993: 132) Konut sahipleri servet bakımından değerlendirildiğinde genelde sahip olunan konut ile kişinin servetinin doğru orantılı olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bazı servet sahiplerinin servetlerinin yüksekliğine rağmen aşağıda görüldüğü üzere mütevazı konutlarda yaşadığı da gözden kaçmamıştır. Nitekim 0-100 kuruş arası 4 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 10 ile 65 kuruş arasında seyretmektedir. 10-500 kuruş arası 3 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 30 ile 100 kuruş arasında seyretmektedir. 500-1000 kuruş arası 17 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 10 ile 500 kuruş arasında seyretmektedir. 1000-5000 kuruş arası 123 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 20 ile 2750 kuruş arasında seyretmektedir. 5000-10000 kuruş arası 25 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 300 ile 3000 kuruş arasında seyretmektedir. 10000-20 000 kuruş arası 7 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 100 ile 3000 kuruş arasında seyretmektedir. 20000 kuruş ve üzeri servet bırakanlar içerisinde 6 kişi tespit edilmiştir. Bunların konutları 1000 ile 6250 kuruş arasında seyretmektedir. Görüldüğü gibi herkes gelir seviyesine göre konut sahibi olmakla beraber, fakir olarak düşünebileceğimiz 500 kuruş civarında servete sahip kişilerin de konut sahibi olabilmeleri, Göynük'te kolay ev sahibi*

olunabildiğinin göstergesi olarak düşünülebilir. Vesikalarda bazı kişilerin konutları haricinde misafirlerini ağırlamak için misafirhane yaptıkları da görülmüştür. Nitekim Mihalgazi'nin Kuşca ve Kümele köylerinde birisi ağa unvanlı iki kişinin bu tür gayri menkulü bulunmaktadır. Bunların fiyat olarak kıymetleri 200 ve 500 kuruştur. (G.K.S. 1388, s. 13, 14.)

Samanhane, köylülerin kışlık yiyeceklerini saklamak için kurdukları yapılardır. (Güler 2002: 75) Vesikalarda kırsal alanda 104, şehir kent merkezinde ise 1kişinin konutu yanında samanhanesi bulunmaktadır. Fiyatlar 1,5 kuruştan 3000 kuruşa kadar çıkmaktadır. 3000 kuruşluğun sahibi 22870 kuruşluk servet bırakan ve terekesinde bağ, bahçe ve hayvanları ile dikkatleri üzerine çeken bir çiftçidir.1 Samanhane sahipleri servet bakımından incelendiğinde şu sonuçlar çıkmıştır: 0-100 kuruş arası 1 kişi, 100-500 kuruş arası 1 kişi, 500-1000 kuruş arası 5 kişi, 1000-5000 kuruş arası 73 kişi, 5000-10000 kuruş arası 17 kişi, 10000-20 000 kuruş arası 5 kişi ve 20000 kuruş ve üzeri servet bırakanlar içerisinde 1 kişi tespit edilmiştir. Samanhane sahiplerinden toplam 102 kişinin aynı zamanda konutu bulunmaktadır. Mal ve erzakları korumak için yapılmış olan ambarlar ise 105 kişide tespit edilmiştir. Ambar fiyatları 1 ile 500 kuruş arasında seyretmektedir.500 kuruşluk iki ambar terekelerinde hayvan, hububat ürünleri ve ziraat aletleri ile dikkat çeken 22870 ve 25110 kuruşluk servet bırakan iki kişidir. Ayrıca 76 kişinin hem konut, hem samanhane, hem de ambar sahibi olduğu gözlemlenmiştir. (Özlu 2006b: 88- 92)

- 84 Tarlanın öküzle bir günde işlenen bölümü. 10 kile 12,829 kğ.dır. (İnalıcık 2000: 442).
- 85 G.K.S. 1388, s. 11, 30, 142, 34, 21, 31,10, 20, 14.
- 86 G.K.S. 1388, s. 15, 22, 23, 33.
- 87 G.K.S. 1388, s.16.
- 88 G.K.S. 1388, s. 18.
- 89 G.K.S. 1388, s. 22.
- 90 G.K.S. 1388, s. 10, 20, 12.
- 91 G.K.S. 1388, s. 10.
- 92 G.K.S. 1388, s. 3.
- 93 G.K.S. 1378, s. 22. / G.K.S. 1379, s. 37. / G.K.S. 1386, s. 4.
- 94 Trabzon'da kişilerin dinsel, mesleki ve cinsiyet özelliklerine göre mülk satışlarına katılımı ile ilgili bakınız. (İnan 2001: 1-26).
- 95 Hububat alanında kullanılan bir ölçü birimi olup, imparatorluğun bütün sancak ve eyaletlerinde farklı kile ölçüleri kullanılmıştır. 1 İstanbul kilesi 25, 656 kğ.dır. (Öztürk 2000: 323).
- 96 G.K.S. 1388, s. 11, 23, 31, 48. / G.K.S. 1384, s. 34. / G.K.S. 1386, s. 6.
- 97 G.K.S. 1388, s. 9, 57, 50, 14, 28, 12, 32, 18, 11, 23, 19, 20, 13, 14.
- 98 G.K.S. 1378, s. 7. / G.K.S. 1379, s. 37. / G.K.S. 1381, s. 10./ G.K.S. 1384, s.58. / G.K.S. 1386, s. 2, 3, 4, 5, 6. G.K.S. 1388, s. 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 3, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 6, 7, 9.
- 99 G.K.S. 1388, s. 10, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 3, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53,

- 54, 55, 56, 57, 59. / G.K.S. 1378, s. 18. / G.K.S. 1384, s. 58. /G.K.S. 1386, s. 2, 3, 4, 5, 6.
- 100 G.K.S. 1388, s. 10, 43, 36, 39, 53, 54, 50. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1378, s. 18.
- 101 G.K.S. 1388, s. 43, 10, 36, 39, 53, 54, 50. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1378, s. 18.
- 102 G.K.S. 1388, s. 126, 43.
- 103 G.K.S. 1388, s. 12, 21.
- 104 G.K.S. 1386, s. 6.
- 105 G.K.S. 1388, s. 11, 12, 13, 15, 21, 25, 28, 3, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 49, 53, 54, 55, 57, 58, 6.
- 106 G.K.S. 1388, s. 31. / G.K.S. 1386, s. 2, 5.
- 107 G.K.S. 1388, s. 27.
- 108 G.K.S. 1388, s. 14, 28, 25, 18, 4, 13, 23.
- 109 G.K.S. 1388, s. 31, 42.
- 110 G.K.S. 1379, s. 37.
- 111 G.K.S. 1388, s. 23.
- 112 G.K.S. 1388, s. 16, 18, 19, 22, 23, 29, 32, 33, 37, 40.
- 113 G.K.S. 1388, s. 126, 18.
- 114 G.K.S. 1388, s. 48.
- 115 G.K.S. 1388, s. 29, 50, 54, 57, 58.
- 116 G.K.S. 1388, s.9, 15, 18, 21, 24.
- 117 G.K.S. 1388, s. 13, 28, 35.
- 118 G.K.S. 1388, s. 13.
- 119 G.K.S. 1388, s. 10, 28, 30, 31, 18. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1379, s. 37.
- 120 G.K.S. 1388, s. 10, 29, 30, 27.
- 121 G.K.S. 1378, s. 18.
- 122 G.K.S. 1388, s. 27.
- 123 G.K.S. 1388, s. 9, 18, 23.
- 124 G.K.S. 1388, s. 55. / G.K.S. 1381, s. 10.
- 125 G.K.S. 1388, s. 126.
- 126 G.K.S. 1388, s. 23, 27, 48.
- 127 G.K.S. 1388, s. 10, 11, 13, 18, 20, 24, 29, 32, 33, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 48, 49, 51, 54, 58. / G.K.S. 1386, s. 2, 3, 4. / G.K.S. 1385, s. 33, 48. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1379, s. 35. / G.K.S. 1378, s. 7.
- 128 Vesikaya yansınamakla beraber bargirlerin sahibi, 22 adet posta bargirini menzillerde kullanıyor olmalıdır.
- 129 G.K.S. 1386, s. 2.
- 130 G.K.S. 1388, s. 14, 23, 24, 30, 31, 32, 33, 42, 43, 44, 55, 7, 9. / G.K.S. 1378, s. 18. / G.K.S. 1379, s. 37. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1386, s. 6.
- 131 G.K.S. 1388, s. 13.
- 132 G.K.S. 1388, s. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 3, 30, 31, 34, 6, 7, 9, 2, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59. / G.K.S. 1379, s. 38. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1385, s. 52. / G.K.S. 1386, s. 4, 5.

- 133 G.K.S. 1388, s. 12, 16, 2, 23, 24, 31, 37, 38, 39, 43, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 57, 58, 7. / G.K.S. 1386, s. 5. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1379, s. 37. / G.K.S. 1378, s. 18.
- 134 G.K.S. 1386, s. 6. / G.K.S. 1388, s. 11, 14, 15, 16, 22, 24, 28, 29, 33, 37, 53, 56.
- 135 G.K.S. 1388, s. 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 3, 7, 9, 2, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59. / G.K.S. 1386, s. 2, 3, 4, 6. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1378, s. 18.
- 136 G.K.S. 1386, s. 3. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1388, s. 11, 14, 15, 18, 19, 23, 25, 28, 38, 42, 6.
- 137 G.K.S. 1388, s. 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 2, 3, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 58, 6, 7, 9. / G.K.S. 1378, s. 18. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1384, s. 58. / G.K.S. 1386, s. 3, 4, 5, 6.
- 138 G.K.S. 1388, s. 2, 4, 12.
- 139 G.K.S. 1388, s. 33, 36, 38, 49, 43.
- 140 G.K.S. 1388, s. 11, 14, 30, 40, 3, 41, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 7, 9. / G.K.S. 1386, s. 4, 6.
- 141 G.K.S. 1388, s.10, 11, 14, 23, 29, 30, 37, 41, 51, 54, 58, 9. / G.K.S. 1386, s. 2, 3, 4, 6. / G.K.S. 1378, s. 18.
- 142 G.K.S. 1388, s. 12, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 26, 29, 35, 36, 37, 39, 45, 47, 49, 53.
- 143 G.K.S. 1388, s. 58.
- 144 G.K.S. 1388, s. 2, 20. / G.K.S. 1386, s. 2.
- 145 G.K.S. 1388, s. 4, 11, 13, 14, 17, 2, 29, 37, 3, 4, 52, 53, 54.
- 146 BOA, A. MKT, D. 177, G. 25, Vesika 1-5.
- 147 BOA, İ.. MVL., D. 184, G. 55547, Vesika 1-8. / BOA, A. AMD. D. 20, G. 99.
- 148 BOA, İ.. MVL., D. 274, G. 10648, Vesika 1-5.
- 149 BOA, İ.. MVL., D. 313, G. 13105, Vesika 1- 6.
- 150 BOA, A. MKT. MVL. D. 70, G. 30.
- 151 G.K.S. 1385, s. 18.
- 152 G.K.S. 1381 s. 94.
- 153 G.K.S. 1383 s. 12, 27.
- 154 G.K.S. 1385 s. 19.
- 155 Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi (VGMA), Vakfiye Defteri, 204, Sıra 2116.
- 156 Göynük kent merkezinde bulunan vakıflar ve vakıf görevlileri için bakınız (Özlu 2006d: 193- 208).
- 157 G.K.S. 1388, s. 8, 48. / G.K.S. 1384, s. 58.
- 158 Zimmet borç anlamına gelir. (İnan 1999: 96).
- 159 G.K.S. 1381, s.53. / G.K.S. 1383, s. 6. / G.K.S. 1385, s. 31. / G.K.S. 1386, s. 2, 4, 5./ G.K.S. 1388, s. 12, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 30, 32, 34, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 51, 52, 56, 58, 6, 8, 9.
- 160 G.K.S. 1378, s. 7./G.K.S. 1388, s. 10, 9, 2, 8, 10, 11, 53, 40, 31, 48, 4. G.K.S. 1381, s. 10. /G.K.S. 1386, s. 3.
- 161 İslam Hukuku'nda Batı hukukunda olduğu gibi, aşırı borç batağından dolayı mirasçılardan miras reddetmesi söz konusu değildir. (Aydın 1998: 67).

- 162 Birçok örnekte görüleceği üzere 16. yüzyıl askeri mensupları da siyasal önemleri nedeniyle alacaklılarına vermek üzere ellerinde nakit bulundurma ihtiyacını pek duymamış olmalıydılar. Nitekim dönemin askerileri borç ödeme konusunda o kadar kötü şöhret yapmışlardı ki, ödeme gücüne sahip olanlara borç vermeyi amaçlayan dönemin para vakıflarından birinin kuruluş belgesinde, siyasal iktidar sahiplerine borç vermemek konusunda açık bir çekince bile yer almıştır. (Faroqı 2004: 136).
- 163 G.K.S. 1388, s. 10, 57, 40, 9, 2, 8, 7, 42, 21, 28, 11, 25. / G.K.S. 1378, s. 7. / G.K.S. 1383, s. 18. / G.K.S. 1379, s. 38. / G.K.S. 1386, s. 3.
- 164 G.K.S. 1388, s. 43, 19, 45, 13, 56, 42, 50, 40, 41, 42, 35, 15, 22, 25, 20. / G.K.S. 1384, s. 45. G.K.S. 1379, s. 8, 32, 37. / G.K.S. 1378, s. 7. / G.K.S. 1386, s. 4, 5. / G.K.S. 1381, s. 10. / G.K.S. 1385, s. 52, 48, 31.
- 165 G.K.S. 1385, s. 31.
- 166 G.K.S. 1381 s. 88, 89. / G.K.S. 1382 s. 88.
- 167 Bu tür sahipliği olmayan kişilerin bazılarının eşlerinin, sahip olma olasılıkları dikkate alınmalıdır.
- 168 Benzer sonuçlar için bakınız. (Artan 1998: 60).

I) Bibliyografya

a) Ankara Milli Kütüphane Arşivi

- Göynük Kadı Sicili No: 1378 (1154–1166)
Göynük Kadı Sicili No: 1379 (1261–1262)
Göynük Kadı Sicili No: 1381 (1173–1177)
Göynük Kadı Sicili No: 1382 (1178–1180)
Göynük Kadı Sicili No: 1383 (1182 – 1184)
Göynük Kadı Sicili No: 1384 (1189–1190)
Göynük Kadı Sicili No: 1385 (1196–1202)
Göynük Kadı Sicili No: 1386 (1288–1289–1306–1307)
Göynük Kadı Sicili No: 1388 (1282–1288)

b) İstanbul Başbakanlık Osmanlı Arşivi

- A. MKT.
A. AMD.
A. MKT. MVL.
İrade Meclis-i Vala

c) Ankara Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi

- Vakfiye Defteri, 204, Sıra 2116.

Kaynakça

- ALTUNAN, Sema (2002) “ Tapu Tahrir Defterleri Işığında Göynük Kenti'nin 16. Yüzyıldaki Demografik Durumu”, *Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.I, S.2, Eskişehir: 69-77.
- ARTAN, Tülay (1998), “Terekeler Işığında 18. Yüzyıl Ortasında Eyüp'te Yaşam Tarzı ve Standartlarına Bir Bakış Orta Halliğin Aynası”, *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, Editör: Tülay Artan, İstanbul: 49-63.
- AYDIN, M. Akif (1998), “ Eyüp Şer'iyeye Sicillerinden 184, 185, 188 No'lu Defterlerin Hukuki Tahlili”, *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, Editör, Tülay Artan, İstanbul: 65- 72.
- BARKAN, Ömer Lütfi (1993), “Edirne Askeri Kassamına Ait Tereke Defterleri (1545-1659)”, *Belgeler*, III (5-6), Ankara: T.T.K. Yayını.
- BARKAN, Ömer Lütfi- MERİÇLİ Enver, (1988), *Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- BİZBİRLİK, Alpay (2002), “Osmanlı Devleti'nde Ticaret ve Üretime Dair Değerlendirilebilir Bir Kaynak: Tereke Defterleri ve Edirne Tereke Defterleri Üzerine Bir Deneme”, *Türkler*, C. 10, Ankara: Yeni Türkiye Yayını, 731-735.
- CANSIZ, İsmail (1996), *Şer'iyeye Sicillerine Göre XIX. Yüzyıl Sonlarında Yozgat Sancağı*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- CEBECİ, Dilaver (1987), “Osmanlı Devleti'nde İhtisab Ağalığı”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, S. 49: 171-220
- CEZAR, Yavuz (1977), “Bir Ayanın Muhallefatı Havza ve Köprü Kazaları Ayanı Kör İsmail-oğlu Hüseyin” (Müsadere Olayı ve Terekenin İncelenmesi), *Belleten*, XLI (161), 41-78.
- CEZAR, Yavuz (1998), “18. Yüzyılda Para ve Kredi Konuları Üzerine Gözlemler”, *18.Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, (Editör, Tülay Artan), İstanbul: 15- 32.
- ÇABUK, Vahid (1989), *Solakzâde Mehmet Hemdemî Çelebi, Solakzâde Tarihi*, C. 1. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.
- ÇADIRCI, Musa (1997), *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara: T.T.K. Yayını.
- ÇAPAR, Selim (1998), *Yolların ve Yeşilliğin Buluştuğu Göynük*, Ankara.
- ÇAKIR, Coşkun (2001), *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*, İstanbul: Küre Yayınları.
- DEMİRCİ, Rasih (1996), *Ekonominin Temelleri*, Ankara.
- DEMİREL, Ömer (1999), “Kuruluşundan Günümüze Çeşitli Yönleriyle Bir Osmanlı Mahallesi Sivas Küçük Minare Mahallesi”, XIII. Türk Tarih Kongresi, C.III, Kısım III, Ankara: 1947- 1961.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1962), *Osmanlıca-Türkçe Lügat*, Ankara: Doğu Matbaası.

- DUMAN, Hasan (1999), *Osmanlı Salnameleri ve Nevsalleri Bibliyografyası ve Toplu Katalogu*, Belgeler, C. II, Ankara: Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı.
- ELDEM, Vedat (1970), *Osmanlı İmparatorluğu İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik*, (Yer ?) Türkiye İş Bankası Yayınları.
- EMECEN, Feridun M. (1998), "Osmanlılarda Devlet, Toplum ve Mahkeme, 18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam", Editör Tülay Artan, İstanbul: Tarih Vakfı Yayını. 73-81.
- Evliya Çelebi Seyahatnamesi, *Tam Metin Seyahatname*, (Tarihsiz), Mehmet Zilli oğlu, Sadeleştiren Tevfik Temelkuran, Necati Aktaş, C. 1-2, İstanbul: Üçdal Neşriyat.
- FAROQHI, Surayı (2004), *Osmanlı Dünyasında Üretmek, Pazarlamak, Yaşamak*, Çevirenler: Gül Çağalı Güven, Özgür TÜresay, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- GENÇ, Mehmet (2003a), "18. Yüzyılda Osmanlı Ekonomisi ve Savaş" *Osmanlı İmparatorluğun'nda Devlet ve Ekonomi*, İstanbul: Ötüken Yayını. 211- 225.
- GENÇ, Mehmet (2003b), "Osmanlı Esnafı ve Devlet", *Osmanlı İmparatorluğun'nda Devlet ve Ekonomi*, İstanbul: Ötüken Yayını. 293- 307.
- GÜLER, İbrahim (2002), "XVIII. Yüzyılda Köylüler: Sinop Örneği", *Türkler*, C. 14, Ankara: Yeni Türkiye Yayını, 74- 81.
- GÜNAY, Vehbi (1997), "Balkanlara Ait Siciller ve Karaferye Kazası Şer'ıye Sicilleri Katalogu", *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, S. II, İzmir: 103-113.
- GÜNAY, Vehbi (2003), "Balkan Şehir Tarihleri Kaynağı Olarak Şer'ıye Sicillerinin Envanter ve Kataloglarının Tespiti Hakkında", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XVIII (2), İzmir: 71- 82.
- GÜNAY, Vehbi (1994), "Karaferye Müftüsü Salih Efendi'nin Terekesinde Yer Alan Kitaplar", *50. Yıl Türkçülük Armağanı*, İzmir:95- 107.
- HALAÇOĞLU, Yusuf (2002), *Osmanlılarda Ulaşım ve Haberleşme (Menziller)*, Ankara: PTT Genel Müdürlüğü Yayını.
- İNALCIK, Halil (1953-54), "15. Asır Türkiye İktisadi ve İctimai Tarihi Kaynakları" İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi Mecmuası, C. XV, No: 1-4, İstanbul: 51-67.
- İNALCIK, Halil (1992) "Bursa", C. 6, İstanbul: TDVİA.
- İNALCIK, Halil (1998), "Eyüp Sicilleri'nde Toprak, Köy ve Köylü", *18. Yüzyıl Kadı Sicilleri Işığında Eyüp'te Sosyal Yaşam*, Editör: Tülay Artan: 9- 14.
- İNALCIK, Halil (2000), *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal tarihi 1300-1600*, Çev. Halil Bertkay, C.1, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- İNAN Kenan (1999), "Trabzon Şerıye Sicillerine Göre 17. Yüzyıl Ortalarında Borç-Alacak İlişkileri", *İslâmiyât*, II (3) 91-109
- İNAN, Kenan (2001), "Trabzon Kadı Sicillerinde Mülk Satışları" (1648-1658), IXth International Congress of Economic and Social History of Turkey, Dubrovnik, Croatia, 1-26.

- İPEK, Nedim (2000), “Bafra’da Fiyatlar ve Ücretler (1914–1930)”, *Belleten*, LXIV, (239): 101-128.
- KEPECİOĞLU, Kamil (tarihsiz), *Tarih Lûgati*, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Temel Terimleri Sözlüğü, Ankara: 21. Yüzyıl Yayınları.
- KONUĞÇU, Enver (1964), “Bolu’dan Geçen Seyyahlar”, *Çele*, S. 2, 1964, Bolu: 19–22.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat (1983), *Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1640 tarihli Narh Defteri*, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat (1999), “Osmanlı İktisadi Yapısı- Kıymetli Madenler, Para ve Fiyat Politikaları”, *Osmanlı Devleti Tarihi C. 2*, Editör: E. İhsanoğlu, İstanbul: Feza Gazetecilik Yayını.. 548-565.
- MOĞOL, Hasan (1991), “XIX. YY.’in İlk Yarısında Antalya’da İktisadi Hayat”, *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, S. 57: 49- 53.
- OĞUZUĞLU, Yusuf (1985), “Sicillerdeki Tereke Kayıtlarının Kültürel Malzeme Olarak Değeri”, *III. Araştırma Sonuçları Toplantısı*, Ankara: 1- 4.
- OĞUZUĞLU, Yusuf (2000). *Osmanlı Devlet Anlayışı*, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- ÖZCAN, Ruhi (1993), *17. Yüzyılda Konya’da Mülk Satışları ve Fiyatlar (1640-1665)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- ÖZDEMİR, Rifat (1998), *XIX. Yüzyıl’ın İlk Yarısında Ankara*, Fiziki–Demografik, İdari ve Sosyo–Ekonomik Yapısı 1785- 1840, Ankara.
- ÖZLÜ, Zeynel (2003), “XVIII. YY.’in İkinci Yarısında Gaziantep’te Kadın ve Erkek Giyimini Karşılaştırılması”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, II (7): 105-158
- ÖZLÜ, Zeynel (2004), *XVIII. Yüzyılın İkinci Yarısında Gaziantep*, Gaziantep: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi yayını.
- ÖZLÜ, Zeynel (2005), “Terekeler Işığında XVIII. Yüzyılın Ortalarında Gaziantep’te Aşiretler”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, I (10): 197- 205.
- ÖZLÜ, Zeynel (2006a), “Terekeler Işığında Göynük’te Konutlarda Mekan Düzenlemesi”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Temmuz- Ağustos, S. 163. 103-142,
- ÖZLÜ, Zeynel (2006b), “Terekeler Işığında Göynük’te Aile”, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 8, S. 29. 81- 102.
- ÖZLÜ, Zeynel (2006c), “Terekeler Işığında Bolu-Göynük’te Giyim Kuşam” *Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Dergisi*, Kış (36. Sayı), Ankara. 207- 233.
- ÖZLÜ, Zeynel (2006d), “Göynük Kent Merkezi’nde Bulunan Vakıflar ve Vakıf Görevlileri”, *EKEV Akademi Dergisi*, Yıl: 10, S.26, Kış 2006. 193- 208.
- ÖZTÜRK, Mustafa (1989), “XIX. Yüzyıl’da Harput’ta Fiyatlar”, *Belleten*, LIII (207-208): 729- 828.

- ÖZTÜRK, Mustafa (1991), “Osmanlı Dönemi Fiyat Politikası ”, *Belleten*, LV (212): 87-100.
- ÖZTÜRK, Mustafa (1992), “Bursa’da Hububat Fiyatları (1775- 1840)”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C.VII, İzmir: 167- 190.
- ÖZTÜRK, Mustafa (1996), “Osmanlı İktisadında Fiyatları Etkileyen Unsurlar”, *Prof. Dr. Şerafettin Turan Armağanı*, Elazığ: Kültür Basım ve yayım, 222- 239.
- ÖZTÜRK, Mustafa (2002), “Osmanlı Dönemi Fiyat Politikası ve Fiyatların Tahlili”, *Türkler*, C. 10, Ankara: Yeni Türkiye Yayını, 843- 849.
- ÖZTÜRK, Mustafa (2002), “Genel Hatlarıyla Osmanlı Para Tarihi”, *Türkler*, C. 10, Ankara, Yeni Türkiye Yayını, 802- 822.
- ÖZTÜRK, Said (1995), *Askeri Kassama Ait On yedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri* (Sosyo-Ekonomik Tahlil), İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yayını.
- ÖZTÜRK, Temel (2002), “Osmanlılarda Narh Sistemi”, *Türkler*, C. 10, Ankara: Yeni Türkiye Yayını.
- ÖZTÜRK, Yücel (2000), *Osmanlı Hakimiyeti’nde Keefe 1475–1600*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.
- PAMUK, Şevket (2000), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Fiyat Devrimine Yeniden Bir Bakış”, *Yeni Türkiye*, 701 Osmanlı Özel Sayısı II, Ekonomi ve Toplum C. 32, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- PAMUK, Şevket (2003), *Osmanlı İmparatorluğu’nda Paranın Tarihi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- SAHİLLİOĞLU, Halil (1967), “Osmanlılarda Narh Müessesesi ve 1525 Yılı Sonlarında İstanbul’da Fiyatlar”, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, S. 1: 36- 40.
- SARICAOĞLU, Mehmet Esat, (2001) *Mali tarih Açısından Osmanlı Devleti’nde Merkez Taşra ilişkileri* (II. Mahmut Döneminde Edirne Örneği), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.
- ŞİMŞİRGİL, Ahmet (2002), “Osmanlı Devleti’nin Kuruluşunda Hizmeti Geçen Alpler ve Gaziler”, *Türkler*, C. 9, Ankara: Yeni Türkiye Yayını, 99- 106
- TABAKOĞLU, Ahmet (2002), “Yenileşme Dönemi Osmanlı Ekonomisi”, *Türkler*, C.14, Ankara, Yeni Türkiye Yayını: 207- 240.
- TARLAN, Selim (1992), *Tarihte Para*, Ankara: Başbakanlık Basımevi, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Yayını.
- TAŞTEMİR, Mehmet (1999), *XVI. Yüzyıl’da Adıyaman*, (Behinsi, Hısn-ı Mansur, Gerger, Kahta) Sosyal ve İktisadi Tarihi, Ankara: T.T.K. Yayını.
- TEKİN, Oğuz (2000), “Osmanlı İmparatorluğu’nda Para”, *Yeni Türkiye*, 701 Osmanlı Özel Sayısı II, Ekonomi ve Toplum C. 32, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları. 168-178.

- YILMAZÇELİK, İbrahim (1995), *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Diyarbakır (1790-1840)*, Ankara: T.T.K. Yayını.
- YILMAZ., Serap (1992), “İranlı Bir Ermeni Tüccarın Terekesi ve Ticari Etkinliği Üzerine Düşünceler”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C.VII, İzmir: 105-215.
- YOLALICI, M. Emin (1998), *XIX. Yüzyılda Canik Sancağı*, Ankara: T.T.K. Yayını.
- Yurt Ansiklopedisi (1982), C. 2, İstanbul: Anadolu Yayıncılık.

Prices in 18th-19th Century in Göynük

Asist.Prof.Dr. Zeynel ÖZLÜ*

Abstract: Prices remarkably went up in Göynük from the second half of the 18th century to the late 19th century (to be precise, for 123 years of time between 1749 and 1872). During this long period, Göynük remained under the influence of some important events such as longlasting wars, banditry and the requency of collecting heavy taxes called "salyane" affecting the people very badly as in other cities of Anatolia. On the other hand the ihhabitants of Göynük had to meet occasional demands for sheep and chichen to meet teh needs of İstanbul. As a result of all these important events the purchasing power of the people living in Göynük weakened.

Key Words: Bolu, Göynük, 19th century, 18th century, inflation rate, price, estate, narkh

* Düzce University, Düzce Community Vocational College / DÜZCE
zeynelozlu@hotmail.com; zeynelozlu@gmail.com

Цены в Гёйнюке в 19 веке

Помощник Доцента Доктор Зейнел Озлу*

Резюме: В 123 летний период (1749-1872) между второй половиной 18 и до конца 19 века было зафиксировано чрезмерное повышение цен в Гёйнюке. В 19 веке также как и в других городах Анатолии частота сбора налогов под названием "саляне", которые оказывало сильное влияние на население, заставлявшее Стамбул требовать с регионов овец, птицу и т.п., а также постоянные войны и случаи разбоя привели как следствие к естественному снижению платежеспособности населения.

Ключевые слова: Болу, Гёйнюк, 19 век, 18 век, инфляция, цена, наследство, такса

* Университет Дюздже, Высшая Профшкола Дюздже/ Дюздже
zeynelozlu@hotmail.com